

V delu za narod

Stomilijonskemu narodu je lahko biti narod. V razmerju s številom prebivalstva gre po svetu tudi njegov glas in veljavnost. In za vse panoge narodovega življenja nudi velika množica ljudi vedno dovolj izbire za poklice in naloge, ki jih posamezniki prevzemajo, da se njihove zmožnosti izkoristijo narodu v dobro. Veliki narodi imajo vedno dosti strokovnjakov; za šole; od univerze do strokovnih in osnovnih šol; za vodstvo gospodarstva; za nadzorstvo in socialno skrb; za upravo in politično vodstvo; imajo pisatelje, pesnike, umetnike vseh panog, znanstvenike, človekoljube, katerih ime gre preko narodnih mej. Med zmožnimi in dobrimi je še vedno mogoča izbira in prevzem posebnih nalog in odgovornosti, tako da se zmožnosti vsakogar najkoristneje izrabijo v skupno korist.

Vse drugače je z malimi narodi, med katerimi mi stojimo prav v ospredju. Čeprav po številu skoro nevidni v družini ostalih narodov, moramo biti med njimi, kakor da bi nas bilo sto milijonov: to se pravi, moramo imeti in dati svetu vse to, kar morejo veliki. To pa ni lahko: manjka ljudi in sredstev. Eno in drugo je mogoče nadomestiti v veliki meri s kvaliteto in s požrtvovalnostjo. Moralna in strokovna kvaliteta naroda kot celote in posameznikov nas dela velike v očeh sveta, požrtvovalnost pa poskuša nadomestiti pri delu za narod število, s katerim razpolagajo veliki, po pesnikovem geslu: „Kar more, to mož je storiti dolžan.“

Generaciji, ki je pričela svojo zemeljsko pot tam okoli konca prejšnjega stoletja, je bilo odločeno preživeti brez dvoma najtežje obdobje naše narodne zgodovine: prvo svetovno vojno, razpad habsburške monarhije, ustanovitev Jugoslavije, borbe za slovenske narodne pravice, drugo svetovno vojno, komunistično revolucijo, nastanek rdeče diktature v domovini, problem emigracije in uveljavljanje našega življa v svetu ter njega ohranitev. Nikdar ni narod potreboval toliko zmožnih in požrtvovalnih ljudi kot v teh letih, ko je narod dosegel svojo polnoletnost.

Iz te generacije je izšel tudi dr. Miha Krek, čigar 70 letnico te dni omenjamo, ne pa proslavljamo, kakor bi bilo pravično, pa vemo, da mu to ne bi bilo ljubo, kakor mu je neljubo vse, kar naj bi bilo slavljenje njegove osebe.

Vprav ta njegova osebna skromnost ta želja, da bi ostal neviden, kadar stori kaj dobrega, je ena tistih lepih lastnosti, ki je dr. Kreka vodila v vseh letih njegovega dela za narod.

Da je dr. Krek „kvaliteta“, nihče ni dvomil že v dijaških letih, ko je med kolegi užival absoluten ugled. Študij mu je prekinila vojna in tri leta je bil učenec krvave šole v strelških jarkih, ki so mu pomagali do zrelega in določenega pogleda na življenje, ki se je še pred njim odpiralo. Morda je prav ta grenka doba treh mladih let razlog, da se je odločil za svoboden poklic pravnik. Čutil je v sebi željo, da bi bil narodu v kakršnikoli obliki koristen. Ta želja ni ostala skrita. Videč njegove zmožnosti in njegovo pripravljenost, so mu nudili vedno nove prilike, da stori kaj koristnega.

In je storil premmogo koristnega, v časih, ko je ljudi tako manjkalo in ko marsikdo zmožnih ni imel volje prijti za nevhvaležno delo: Ko je naraščalo delo v glavnem tajništvu stranke, priskočil na pomoč dr. Kulovcu in Gabrovškemu, ki sta omagovala pod težo dela, ko je Slovenec potreboval kvalitetno uredniško moč, dr. Krek poprime za delo in bi bil brez dvoma žurnalista velikega formata, če bi ga dolžnost ne klicala drugam. Odpril je advokatsko pisarno, pa je bila pisarna za vse drugo prej, kot pa za delo, ki da vsakdanji kruh. Treba je bilo predsednika okrožnega urada. Kdo drugi bo, če ne dr. Krek, ki se na to razume. Stranka je šla za časa diktature v podzemlje, dr. Krek je bil eden najaktivnejših članov znane štirinajstotice, ki je vodila stranko preko hudih let. Ko je Katoliška akcija, nova tvorba tistih let, tipala, kaj in kako uveljaviti nova načela aposto-

Predsednik Narodnega odbora za Slovenijo in načelnik Slovenske krščanske demokracije — SLS dr. Miha Krek prav na današnji dan dopolnjuje 70 let življenja. Kdor pozna njegovo skromnost, ve, da mu ne bo prav, da se ga ob tej priložnosti javno spominjamo. Pa bi bila grda nevhvaležnost z naše strani, če bi se tu ozirali na njegove osebne želje ter bi molče prešli mimo njegove 70-letnice ter dela, ki ga je v svojem

življenju opravljal v službi svojemu narodu v predvojni Jugoslaviji, med vojno in po njej v emigraciji. Kajti slovenskemu narodu je ostal zvest tudi v njegovi največji nesreči, med komunistično revolucijo in po vzpostavitvi komunistične tiranije v domovini. Dejstvo, da je ostal v emigraciji, kjer nadaljuje boj za zrušenje komunističnega sistema v domovini, za obnovo demokratskih svobod in za vzpostavitev demokratske oblike vladavine, Krekovo zvestobo slovenskemu narodu najbolj zgovorno potrjuje. Zato naj mu bodo te skromne vrstice, ki še zdaleč ne povedo tega, kar bi bilo treba glasno povedati ob Krekovi 70-letnici, izraz najgloblje in najiskrenejše zahvale vseh demokratskih Slovencev v svetu in v domovini možu, ki v svobodnem svetu stoji na vodilnem mestu slovenske demokratske fronte v boju proti komunistični tiraniji v domovini ter visoko dviga plamenico svobode, da z njo razbija mrak sedanje komunistične reakcije nad slovenskim narodom ter mu utrjuje vero in kaže pot v srečnejšo bodočnost.

Dr. Krekovi starši

Dr. Krekovi starši so živeli v Leskovicah nad Škofjo Loko. Bila je to skromna slovenska delavska družina. Ta okolnost je močno vplivala na vse jubilatovo življenje ter njegov odnos do de-

lovnega ljudstva. Razodeval ga je iskren čut in smisel za študiranje in reševanje socialnih vprašanj v smislu nauka kat. Cerkve. Jubilatova mati Marija, roj. Čemažar, je že dolgo let pokojna. Doma je bila iz Davča nad Cerknem. Oče Tomaž, tudi že med pokojnimi, je bil doma iz Leskovic. Po poklicu je bil najprej delavec v gozdovih na Zgoranjem štajerskem, zatem pa je postal rudar in delavec po nemških pristani-

liših. V tej delavski družini je prišel dr. Miha Krek na svet 28. septembra 1897. Dve leti po njegovem rojstvu so se njegovi starši preselili v vas Bitnje št. 15 v občini Bohinjska Bistrica. Jubilatov oče je pozneje postal najprej krošnjar, nato pa mali trgovec ter tudi hišni posestnik.

Krekova šolska leta

Jubilant je obiskoval šestrazredno ljudsko šolo v Bohinjski Bistrici. Nادرjenega fanta so pozneje starši poslali študirat gimnazijo v Škofje zavode v St. Vid nad Ljubljano. Po maturi se je odločil za nadaljevanje študija na vseučilišču. Pravo je študiral eno leto v Zagrebu, nato pa nadaljeval in končal na pravni fakulteti ljubljanskega vseučilišča, kjer je tudi dobil diplomu doktorja prava.

Doba med prvo svetovno vojno in leta po njej

Med prvo svetovno vojno je bil jublant mobiliziran. Postal je vojak 27. domobranskega oziroma 2. planinskega pehotnega polka. Bil je poslan tudi na italijansko bojišče, kjer je bil ranjen.

Po končani vojni se je vrnil v Ljubljano. Nadaljeval je študij, dobil zaposlitev in si ustvaril tudi družinsko živ-

lata v slovenskih razmerah, je cerkvena oblast poklicala dr. Kreka na odgovorno vodstveno mesto, ki ga pa je moral odložiti v trenutku, ko so nove razmere zahtevale njegovo delo v političnem vrvežu, ki se je v državi začel.

Postal je minister, najprej brez listnice, potem za zgradbe in nazadnje podpredsednik vlade, ki je imela žalostno nalogo likvidirati eno dobo državnega življenja in nadaljevati svoje delo izven meja domovine, razkosane po okupatorjih, krvaveče pod rdečimi rablji in končno prodane komunizmu, ki je zapečatil svoj „zmagoslavni pohod“ s pokoljem cveta slovenskih ljudi.

Po vojni je masikateri politik zaključil svoje javno delo, češ, sedaj naj pa nadaljujejo drugi; ne tako dr. Krek. Nikdar se ni čutil tako blizu svojega ljudstva in tako želeč pomagati mu, kakor v onih brezupno težkih dneh. Kdo ve, kako bi se stvari razvijale, če bi v onih dneh ne imeli dr. Kreka. Le nekaj ljudi iz njegove neposredne okolice ve,

ljenje. Dne 28. avgusta 1921 je popeljal pred oltar go. Malko roj. Dežman, hčerko ravnateljja Knjigovoznice Katoliškega tiskovnega društva. Njun sin Aleš je že končal študije, je srednješolski profesor ter živi s svojo družino v Torontu v Kanadi.

V tistih letih je dr. Krek začel v Ljubljani razvijati delavnost na vseh straneh. Dve leti je bil pri Gospodarski zvezi ter se je bavil z organizacijo združništva. Že leta 1921 je bil sprejet v glavno tajništvo Slovenske ljudske stranke, kjer je postal pomočnik glavnega tajnika stranke dr. Franca Kulovca. Z njim je Slovensko ljudsko stranko v Sloveniji na novo organiziral ter ji dal solidno organizacijsko osnovo. Leta 1923 je postal urednik Slovenca ter je pri njem pet let urejal notranje-politični del.

V tem času je opravil tudi sodno prakso pri sodiščih v Ljubljani ter odvetniško prakso v pisarnah dr. Jakoba Mohoriča, dr. Marka Natlačena ter dr. Stanka Žitka v Ljubljani. Tako je postal odvetnik ter l. 1931 v Ljubljani odprl lastno odvetniško pisarno. Njegov koncipient je bil g. Miloš Stare, ki je leta 1935 od dr. Kreka tudi prevzel njegovo odvetniško pisarno, ko je dr. Krek postal minister.

Dr. Krekovo delo v javni upravi in v jugoslovanski vladi

S študijem socialnih vprašanj se je dr. Krek začel baviti že v dijaških letih. Zato je vodstvo stranke v njem našlo primerno osebo, da je postal predsednik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani. To delavsko socialno ustanovo je vodil eno poslovno dobo. Istočasno je bil član ravnateljstva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

V letih pred uvedbo Aleksandrovega šestojanuarskega avtoritativnega režima ga je stranka poslala v ljubljanski občinski svet. Tu je bil predsednik kluba občinskih svetovalcev SLS, na magistratu pa predsednik socialnega odbora in član še drugih odborov mestnega sveta. Na vseh teh položajih je z vso ljubeznijo branil pravice malih ljudi, zlasti nižjih mestnih uslužboencev ter delavcev.

Minister brez resora je postal 1. septembra 1935. leta. To imenovanje je pospešil predsednik Jugoslovanske muslimanske organizacije pok. dr. Mehmed Spaho. Ko je bila v juniju leta 1935 že sestavljena vlada dr. Milana Stojadinovića, dr. Korošca in dr. Spaha ter so na sestavo nove vlade že pristali kraljevi namestniki, je dr. Spaho postavil dr. Stojadinovića zahteva, da mora vzeti v vlado še drugega muslimana dr. Šefkija Behmena. Dr. Stojadinović in dr. Korošec sta bila ogorčena zaradi take Spahove zahteve, s katero je samo še povečal težave, ki so spremljale nastanek nove vlade. Dr. Korošec je dr. Stojadinovića tedaj dejal, da ne zahteva za sedaj za Slovence še enega ministra, da pa mora biti imenovan za ministra dr. Miha Krek v najkrajšem času. Tako je bil dr. Miha Krek pozvan, da mora biti 1. septembra v Beogradu. V dr. Koroščevem kabinetu je zvedel, da je postal minister. Tedaj je bil star 38 let. Tako je prišel v Beograd in postal najožji sodelavec voditelja Slovencev, dr. Antona Korošca, ki je v vladi zavzemal enega najvažnejših resorov — notranje ministrstvo s katerega je razvil izredno delavnost za obnovo demokratskih svobod in za vsestranski razvoj Slovenije.

Od 1. septembra 1935 je dr. Krek ostal v vladi vse do sredine leta 1943. V predvojni Jugoslaviji je bil najprej minister brez resora, nato je postal minister za javna dela, po smrti dr. Korošca pa minister za prosveto. V jugoslovanski vladi v emigraciji je postal podpredsednik vlade. Proti koncu leta 1943 je bil imenovan za delegata

Jugoslavije v Medzavezniški komisiji za Sredozemlje s sedežem v Alžiru. V tej komisiji je zavzemal položaj veleposlanika. Ta komisija se je pozneje spremenila in preimenovala v Zavezniški svet za Italijo in se je nato po osvobojevanju južnih delov Italije selila na osvobojena področja. Tako najprej v Neapelj, nato pa v Rim. Na tem položaju je ostal dr. Krek do konca leta 1944, ko je po sporazumu dr. Šubašić-Tito prišel na to mesto Titov zaupnik dr. Josip Smodlaka.

Tako ima dr. Krek svojevrsen rekord. Od ministrov, ki so jih imele slovenske demokratske stranke v Jugoslaviji in v emigrantski jugoslovanski vladi, je bil dr. Krek najdalje minister.

Dr. Krek je na svojih ministrskih položajih opravil veliko delo. Svojo neizmerno pridnost, delavnost, požrtvovalnost, smisel za žrtve je prenesel v vsako delo, ki ga je moral opravljati. Dokler je bil minister brez resora, je imel svoj kabinet v notranjem ministrstvu zraven kabineta notranjega ministra dr. Korošca. Tako je postal še tesnejši dr. Koroščev sodelavec. Po njegovem navodilu in naročilu je hodil na seje in sestanke, na katerih so razpravljali o važnih vprašanjih, ter povsod branil koristi slovenskega naroda in njegovih kulturnih, gospodarskih in socialnih ustanov. Omenjam samo prizadevanje za povrnitev slov. radijske postaje Prosvetni zvezi, delo za ustanovitev Slovenske akademije znanosti in umetnosti, zavarovanje slovenske industrije pred namerami, da bi jo „iz varnostnih razlogov“ prenesli globlje v osrčje države. Z eno besedo: Dr. Krek je moral biti povsod zraven, kjer je bilo treba kaj storiti za Slovence. Odločno je branil njihove koristi. In tudi učinkovito, ker so vsi vedeli, da stoji za njim z vso avtoriteto in politično silo dr. Korošec. Veliko, veliko delo je opravil dr. Krek v tistih letih! Če ga sam ne bi poznal in vsak dan gledal prav od blizu, ne bi tega trdil. Da je Slovenija po letu 1935 postala to, kar je, da se je njen razvoj na vse strani tako razmahnil, kakor nikdar poprej in ne pozneje, ima pri tem gotovo velik del zasluge tudi dr. Krek, ki je stal zvesto ob strani dr. Korošcu in dopolnjeval njegovo delo, kjerkoli je bilo treba.

Velike žrtve, ki jih je pri tem doprinesel, so mu pa bile že tedaj politično poplačane. V vladi je imel mnogo večji vpliv, kakor bi ga imel drugače. Vsi so vedeli, da uživa dr. Koroščevo zaupanje, da za njegovo intervencijo stoji vedno dr. Korošec, da je imel od njega najširše pooblastilo, kakršnega pred dr. Krekom nihče ni imel, da je lahko v njegovem imenu nastopal, kjer koli je bil. Govoril in nastopal kot Koroščev odposlanec. Za dr. Krekov političen vzpon in za dr. Krekove poznejše položaje, ki jih je moral prevzeti, je bilo njegovo delo ob dr. Korošču njegova politična visoka šola. Zato jih je bilo mnogo, ki so že tedaj mislili, da ga je dr. Korošec na ta način pripravil za svojega naslednika, čeprav tega dr. Korošec nikdar in nikomur ni hotel priznati, ampak je samo zatrjeval, da naj to vprašanje le reši narod sam po njegovih smrti. Tako je silno rasel političen vpliv dr. Kreka že v predvojni Jugoslaviji v beograjskem političnem svetu ter so v njegov kabinet prihajale ne samo politične osebnosti iz vladnih strank, ampak tudi iz opozicijskih.

Za poslanca je bil dr. Krek izvoljen leta 1938 in sicer za krški okraj.

Dr. Krek v katoliškem društvenem in organizacijskem življenju

Dr. Krek se je živahno udeleževal že kot študent. Kot ravnarja priden je prijel za vsako delo. Taka njegova delavnost je bila značilna zanj tudi v vsem njegovem javnem življenju. V

(Nadaljevanje na str. 2)

Dr. Miha Krek — 70-letnik

(Nadaljevanje s 1. strani)

akademijskih letih je bil predsednik Slovenskega kat. akad. društva Danica v Ljubljani, podpredsednik centrale slovenskih katoliških dijaških organizacij Slovenske dijaške zveze. Kot član Slov. kat. akad. starešinstva je bil odbornik Stavbne zadruga Akademski dom, ki ga je katoliška skupnost postavila v Ljubljani poleg hotela Union, da so imela v njem prostore katoliška slovenska akademska društva Danica, Zarja in Borba. V njem je bila tudi velika in lepa dvorana, ki jo je poslikal akademski slikar Tone Kralj. Prav tako so bila v njem tudi stanovanja za kat. akademike. Nekaj let je bil tudi član odbora Prosvetne zveze v Ljubljani, od leta 1931 do imenovanja za ministra leta 1935 tudi predsednik Škofijskega odbora Katoliške akcije v Ljubljani. Ob splošnih katoliških narodnih proslavah kot so bili katoliški shodi, evharistični kongres, železna maša nadškofa dr. Jegliča in za druge take množične katoliške prireditve je bil jubilat navadno predsednik, gotovo pa član pripravjalnega odbora. Pa ne zavoljo časti, ampak zato, da je garal!

Dr. Krek v slovenski politiki

Omenili smo, da je dr. Krek že zelo mlad vstopil v politično življenje. Saj je že leta 1921 prišel v glavno tajništvo stranke in v njem postal pomočnik glavnega tajnika dr. Kulovca. Od tedaj je dr. Krekovo ime najtesneje povezano z delom in razvojem Slovenske ljudske stranke. Dve leti je delal v tajništvu, takoj nato je pa postal predsednik Okrajnega odbora SLS za Ljubljansko okolico. Leta 1923 je bil izvoljen za člana načelstva SLS. Istočasno je postal tudi član izvršnega odbora stranke. To dejstvo zgovorno potrjuje, kako veliko pozornost je stranka posvečala mladini. Saj je bil dr. Krek komaj 26 let star, ko je postal član načelstva in izvršnega odbora stranke. Istega leta je dr. Krek postal tudi urednik Slovenca, pri katerem je lahko razvil in pokazal tudi vse časniške sposobnosti kot urednik notranje-političnega dela v dnevniku. Vsa leta je dr. Krek aktivno deloval v politiki. Hodil je nedeljo za nedeljo na shode in predavanja. Od povsod so prihajale prošnje, naj bi prišel dr. Krek. Povsod so ga radi sprejemali in poslušali kot odličnega govornika.

Zato je povsem razumljivo, da je šla Krekova pot v stranki vedno bolj navzgor. Ob vzpostavitvi Aleksandrovega šestojanuarskega režima je bil dr. Krek po prepovedi in razpustu političnih strank določen tudi za člana „štinajstorice“, ki je vodila razpuščeno SLS tajno „v podzemlju“. Po aretaciji načelnika stranke dr. Antona Korošca in članov vodstva stranke dr. Marka Natlačena, dr. Franca Kulovca in dr. Antona Ogrizka po objavi Slovenske deklaracije leta 1931, je po smrti biv. ministra prof. Antona Sušnika po naročilu dr. Korošca s Hvara prevzel predsedstvo „štinajstorice“ dr. Miha Krek. Vodil jo je vse do vrnitve strankinega vodstva iz internacije. Na zboru zaupnikov SLS leta 1935 je bil dr. Krek izvoljen za podnačelnika stranke. Po smrti dr. Korošca leta 1940 je bil na zboru zaupnikov SLS, ki ga je sklical dr. Krek kot podnačelnik stranke; za novega načelnika izvoljen dr. Franc Kulovec, dr. Krek pa za glavnega tajnika stranke. Dr. Kulovec je postal žrtev nemškega letalskega napada na Beograd dne 6. aprila 1941. Stranka je tako ostala znova brez načelnika. Koncem leta 1942 so zastopniki stranke v domovini, t. j. biv. poslanci in senatorji, župani, strankini zaupniki in predstavniki katoliških ustanov in organizacij z volitvami, izvedenimi v ilegali, izvolili dr. Kreka za načelnika SLS ter mu s tem dali legitimacijo, da je lahko zastopal koristi Slovencev v jugoslovanski emigrantski vladi. Ta legitimacija je postala še popolnejša, ko je dobil iz okupirane domovine tudi pooblastilo, naj v času vojne in okupacije v svobodnem svetu zastopa tudi narodno demokratično in socialistično stranko. V tem svojstvu je potem dr. Krek zastopal Slovence v jugoslovanski emigrantski vladi in vodil slovensko zastopstvo v svobodnem svetu.

Pod njegovim vodstvom je slovensko zastopstvo v začetku posvečevalo največ pozornosti delu za osvoboditev Slovenskega Primorja in Koroške, ko pa se je razplamtela komunistična revo-

lucija v domovini, je slovensko narodno zastopstvo z vsemi možnimi sredstvi branilo ter zagovarjalo obrambno borbo slovenskih narodno-demokratičnih sil pred zločinskimi komunističnimi napadi, morijami in pustošenjem ter uničevanjem. Zato so ga komunisti po vojni obsodili na 15 let.

O jugoslovanski vladi v emigraciji je bilo tudi v emigrantskem tisku objavljenih več stvari in ostrih napadov ter kritik. V nobeni nismo mogli zaslediti napada na dr. Kreka. Obratno! Tako hrvatska, kakor srbska stran mu štejeta v dobro njegovo posredovalno pomirjevalno vlogo, ki je šla za tem, da bi med Hrvati in Srbi prišlo do poštenega in pravičnega sporazuma, ki bi naj zadovoljil obe strani. Slovenci mu moramo biti še bolj hvaležni. V tedanji poplavi komunističnih lazi ga ni nič moglo zbegati. Ko je vse napadalo narod v domovini, ki je moral seči po samobrambi, če se je hotel sploh ohraniti pri življenju, je neomajno stal na strani naroda, čeprav so ga komunisti zaveznikom klevetali in označevali za „izdajalca“ in „domačega okupatorja“. Popsod, kjer, kolikor in dokler je mogel, je z vso odločnostjo branil dobro ime svojega naroda in opozarjal zaveznike na nevarnost ki jo prinaša komunizem v države, v katerih je začel nastopati pod varljivimi „narodnoosvobodilnimi gesli“. V svoj narod je veroval tudi še tedaj, ko je skoro ostal osamljen v boju za njegove pravice.

Konec vojne je zatekel dr. Kreka v Rimu kot delegata Jugoslavije. Kakor hitro so komunisti v domovini vzpostavili svojo diktaturo in so začele prihajati množice političnih beguncev v Italijo in na Koroško, je v Rimu s svojimi prijatelji ustanovil Jugoslovanski socialni odbor, od pok. p. dr. Antona Prešerna je pa prevzel tudi predsedstvo Slovenskega socialnega odbora v Rimu. V obeh odborih je uporabil vse svoje vplivne zveze zlasti v zaveznikih diplomatskih krogih za pomoč slovenskim protikomunističnim beguncem v Italiji in v Avstriji. Iz tistih let se spominjam dr. Krekove izjave, da je bilo najtežje, kar je sploh mogel doživeti, da je moral hoditi od enega diplomatskega predstavnika zahodnih demokratičnih držav do drugega ter jim ponujati slovenske ljudi, da bi jih sprejeli v svoje države. Pa je bilo tudi to delo, hvala Bogu, srečno opravljeno in se je zgodilo, da so bili transporti slovenskih protikomunističnih beguncev prvi, ki so iz Italije in Avstrije odhajali v Argentino, pozneje pa tudi v druge prekomorske države.

Ko je preseljevanje slovenskih demokratičnih beguncev steklo ter ni bilo več nobene nevarnosti, da bi jih moglo kaj zavreči, je dr. Krek s svojo družino ob koncu leta 1947 odšel v Severno Ameriko na povabilo Lige katoliških Amerikancev. Najprej je delal in živel v Clevelandu. Od tu se je udeleževal prizadevanj za izdelavo novoameriškega zakona o vseljevanju povojnih političnih pregnancev ter pomagal organizirati tozadevno pomožno akcijo. To delo je zahtevalo poldrugo leto, nato je pa dr. Kreka lastnik, izdajatelj in urednik Ameriške Domovine rajni Jakob Debevec pritegnil k delu v uredništvu tega ameriškega slovenskega dnevnika. Tu je ostal do leta 1950, vse do odhoda v Washington, kjer se je tedaj ustanavljalo skupno delovno središče zastopnikov evropskih, po vojni od komunizma zaslužnih narodov v ustanovi, ki je dobila ime Odbor za Srednjo Evropo. V tej ustanovi je dr. Krek prevzel vodstvo oddelka za Jugoslavijo.

Ker je ameriška vlada po letu 1948 vse bolj eksperimentirala s politiko „preračunanega tveganja“, ki je sprejela titoizem kot posebno zvrst komunističnega režima in ga tudi bogato podprla, da bi razbila monolitost komunističnega bloka, ter je tudi Odbor za Srednjo Evropo moral uglaševati svojo akcijo s tem položajem, se delo za rešitev Jugoslavije in za zrušenje komunistične diktature ni moglo razviti. Saj zastopniki narodov Jugoslavije niso več pripustili v Skupščino od komunizma zaslužnih narodov v Evropi, ki je bila ustanovljena v New Yorku. Pri takem političnem razvoju so Amerikanci jugoslovanski oddelek pri Odboru za Srednjo Evropo v letih 1953 do 1956 najprej delno, potem pa sploh ukinitili.

Dr. Krek in Krščansko demokratiška zveza za Srednjo Evropo

V letu 1954 so zastopniki krščansko demokratiških strank Litve, Litvanije, Poljske, Čehoslovaške, Madžarske in Jugoslavije ustanovili Krščansko demokratiško zvezo za Srednjo Evropo. Med ustanovitelji je bila tudi Slovenska ljudska stranka. V njenem imenu je dr. Krek kot njen načelnik podpredsednik Krščanske demokratiške zveze za Srednjo Evropo vse do današnjih dni. V tem svojstvu je sodeloval na mednarodnih kongresih kat. demokrat. strank v Sao Paulu v Brazilu, v Parizu, Bruslju in v Santiagu de Chile.

Dr. Krek predsednik NO za Slovenijo

Narodni odbor za Slovenijo so ustanovile tri tradicionalne slovenske demokratiške politične stranke v jeseni leta 1944 v Ljubljani. Nastop tega odbora je zlasti znan na skupščini slovenskih narodnih predstavnikov na Taboru v Ljubljani dne 3. maja 1945.

Ko so leta 1945 prišle v Italijo množice političnih beguncev in z njimi tudi člani Narodnega odbora za Slovenijo ter drugi politični predstavniki, so po posvetovanju v Rimu sklenili novo sestavo Narodnega odbora ter od dr. Kreka zahtevali, da prevzame predsedstvo. V Rimu so člani vodstva Slovenske ljudske stranke v emigraciji potrdili znova dr. Kreka kot načelnika stranke SLS. Pismene volitve pred nekaj leti so mu tudi znova izrazile zaupanje ter podaljšale predsedniško funkcijo. Zato dr. Krek še kar naprej opravlja slovensko politično delo v obeh lastnostih kot predsednik Narodnega odbora za Slovenijo in kot načelnik Slovenske krščanske demokracije SLS.

To naj bi bil opis življenjske poti in prikaz dela dr. Kreka ob njegovi 70-letnici. Pa je vse skupaj samo poizkus. To mirno zapišem, ker Kreka poznam že dolgo, dolgo vrsto let, tako iz ljubljanskih, kakor pozneje iz beograjskih let v predvojni Jugoslaviji, in ker mi je dobro znano, kaj vse je storil v povojnih letih za reševanje slovenskih protikomunističnih beguncev v Evropi in ker vem, s kakimi naporji je zvezano vse njegovo delo v svetu za rušenje komunistične diktature v domovini in za resnično osvoboditev slovenskega naroda.

Tega dela, teh naporov, teh žrtev za slovenski narod, da bi mu bilo bolje, da bi postal znova srečen, da bi lahko živel v svobodi, mu mihače od nas poplačati ne more. To lahko stori samo Bog, v katerega je jubilat vedno trdno veroval in neomajno zaupal v njegovo pomoč.

Nekaj mu pa za sedemdesetletni jubilej lahko naredimo. Nekaj, česar bo zelo vesel tako on sam, kakor tudi pod komunisti trpečí narod v domovini. V svoja voščila, v svoje prošnje Bogu, da bi nam ga še hranil in ga varoval še naprej ter spremljal njegovo delo s svojim blagoslovom, vključimo tudi prelepo srčno zaobljubo:

Zvestoba za zvestobo!

Če danes kdo v emigraciji to zasluži, potem to zasluži dr. Krek. Ostal je zvest trpečemu narodu v domovini, ostal je zvest vsem nam, ki živimo v svobodi v demokratiškem svetu. Ostanimo mu zvesti tudi mi. Pa ne zato, da bi dr. Krek od tega imel kako osebo korist. On ne spada v kategorijo takih ljudi, ki grabijo za materialnimi dobrinami. Zato, da bi lahko še z večjim zanosom, še s trdnješo odločnostjo nadaljeval boj proti komunističnemu sovražniku, ki uničuje slovenski narod na vseh področjih, zavira njegov razvoj in mu na lastni zemlji pripravlja grob.

Ob tem njegovem življenjskem jubileju pa se spomnimo tudi še gospe Malke. Dr. Kreku v življenju ni bila samo zvesta življenjska družica, ampak tudi požrtvovalna in neumorna pomočnica pri vsem njegovem delu za slovenski narod od prve ure, ko sta si ustvarila družinsko življenje pa do sedanjih dni. Z njim je delila veselje in žalost, srečo in trpljenje. Zato je prav, da se ob življenjskem jubileju dr. Kreka spomnimo tudi nje ter se ji zahvalimo za vso oporo, ki jo je vse življenje nudila svojemu življenjskemu tovarišu-borcu za pravice in svobodo slovenskega naroda. Prav tako pa sina Aleša, ki jima povečava družinsko srečo.

Zato: Bog živi vse še dolgo, dolgo let!

J. Kr.

ZENA IN NJEN SVET

Anica Kraljeva

Ali bije plat zvona?

Naša skupnost je razgibana. Domo- vi, osrednja hiša, vse novo in lepo! To- liko organizacij, veliko prireditev in sestankov. Vse je lepo in prav!

A vse to ne bo nič pomagalo našemu razvoju, če bomo zanemarjali prvo vprašanje: otroci, naša mladina.

Kakšni so naši otroci, kaj mislijo že večji o nas na splošno, kako gledajo na starše?

Ko jih včasih poslušam pri pogovori- h, ali ko me kaj sprašujejo, sami ne vedo, kaj mi vse nehoté povedo.

Vprašam dekle: „No, ali si z mamo blizu, se pogovarjaš z njo, jo vprašaš, kar druge ne moreš?“

„Oh, gospa, vi tega ne morete raz- zumeti. Z mojo mamo ni nič. Če jo kaj vprašam, me kar na kratko odpravi.“

„Dobro,“ jo potolažim, „kaj pa z očetom? Bi vprašala njega?“

„Saj res“, prikimam, „on pa bi se najbrž pogovarjal z menoj. Bom poi- zkusila!“

V nekem krajevnem domu, v kate- rem več kot sto otrok obiskuje šolo, je bil pred kratkim sestanek za starše in pogovor o težavah, ki jih imajo njihovi otroci. Morda je bilo na sestanku — dvajset ljudi!

Eno je jasno: med našimi otroki in nami je prepad! Če jih ne privežemo nase, če jih zapustimo, bodo tudi oni nas zapustili. Ne šele čez leta, oče in mati si že zdaj, kakor po načrtu, ust- varjata v lastnem domu tuja. Kakšne žalostne glavobole bo to prineslo, si komaj predstavljamo.

Že danes vidimo veliko primerov, ko so otroci že daleč od staršev. A zdi se, da nas to posebno ne prebudi, kaj šele, da bi nas pretreslo!

V neki mladinski anketi sem čitala stavek, ki se približno tako glasi: „Ču- dite se, da marsičesa ne vemo, kar bi morali vedeti. Ko pa se pogovarjate, stiskate glave, a komaj pridemo blizu, utihnete.“

Med desetimi dekletji, sta zadnjič sa- mo dve znali povedati, kako da sta ro- jeni v Argentini, zakaj so starši pri- šli sem.

Ko sem to povedala resnemu go- spodu, mi je rekel v zadregi:

„Vidite, navadno se z otroki sploh ne menimo. Šele zadnjič, ko smo se do- ma sprli, sem spoznal, da več premi- šljujem o svojem podjetju, kakor o svo- jem otroku.“

V družbi je nekdo na glas premi- šljeval: „Ne le, da se ne potrudimo živjeti se v njihov svet, ki je povsem drugačen od našega, tudi naša prete- klost jim je tuja.“ Dodal je: „Dosti- krat pomislim, kako me je moj oče za Vse svete peljal na pokopališče, kjer se je skupaj s prijatelji Društva bo- jevnikov spomnil na padle prijatelje. Šel sem z njim, ker sem pač moral. Toda meni je bilo vse tuje. Ker nisem razumel, kaj je prav za prav za vsem tem, sem bil „hladen“. To se gotovo do- gaja tudi z našimi otroki.“

V takih in podobnih odgovorih so nakazani vsi razlogi za oddaljenost med nami in mladino: na eni strani nerazu- mevanje otrok, ker se nismo potrudili živjeti se vanje, in na drugi strani dej- stvo, da premnogokrat deklamiramo o slovenskem idealizmu, v resnici smo se — v veliki večini zmaterializirali. „A- merika“ — v slabem pomenu besede — je naredila svoje. Kakšni so pogovori — redki pogovori — ko se vsa družina zbere okrog mize? Otroci, ki že nosijo v sebi težo lastnih problemov, nejas- nost in zmedo, morajo poslušati kako „je ta bogat“, „kaj bi bilo treba še kupiti“, ali kako je „ta obogatel“.

„Ne vem, kdaj je ta hudič toliko za- služil!“

Ne smemo pričakovati, da bo otrok storil prvi korak do nas. Treba mu je sproti s toplo besedo pomagati. Če ne bo prepričan, da bo našel pri materi in očetu razumevanje, ljubezen, se ne bo odprl.

Pa ne gre samo za očete in matere. In mi, ki smo si nadedli, ali nam je bila dana naloga posredovati naši mladini civilno ali duhovno vzgojo, ali znamo prisluhnuti njenim težavam?

Če pomislimo, da otrok, zlasti slo- venski, nerad odkrije svoje težave, da se zapira vase, razmišlja, se grize in sled- nič morda celo zagreni, kaj se je mo-

ralo v naši mladini zgoditi, da je že večkrat na glas odkrila svoje srce.

Hvala Bogu, da ima še toliko moči, da javno potoži. Pred kratkim smo na primer v njenem glasilu, v Mladinski vezi, mogli brati: „Mladinske organi- zacije bi morale stalno napredovati in se iz leta v leto bolj izpopolnjevati. A to je nemogoče, če ni sodelovanja sta- rejših. Razumimo prav: Ne le ukazo- vanja, še manj nadziranja, temveč so- delovanja. Mladina (sama po sebi ni zmožna držati kontinuitete v svojem delovanju. Ne le teoretično; v praksi vedno bolj opažamo pomanjkanje stro- kovnjakov, ki bi te mlade in navdušene sile pravilno usmerjali, in sredstva, ki bi mladini pripomogla do tistega iz- popolnjevanja, po katerem sama narav- no teži. Starejši pa morajo mladini to nuditi, ker to je njihova naravna dol- žnost.“

Ali vemo kaj to pomeni? Kje smo?

Izprašajmo si vest: koliko staršev otrok, ki so člani mladinske organiza- cije in srednješolskih tečajev, sploh prebere, kaj mladina piše? In oni, ki se ukvarjamo z mladino, ali čitamo njhove misli, ali znamo prisluhnuti njenim utripom? Ko vemo, da smo mi in oni po naravi zaprtega značaja, bi lahko vedeli, da se je v njih že nekaj pretre- sljivega zgodilo, da o tem pišejo. Ali bomo spet preslišali njihov klic?

Kasneje se izgovarjati, češ, da so ti problemi nastajali, ali čitamo „nismo vedeli“ — je šibak izgovor. In za vse nas slabo spričevalo!

Če vemo, da ima vsak otrok starše po naravi rad in zato po naravi išče opore v mami in očetu, in če kljub temu ni stikov, kje je torej iskati kriv- de? Tukaj si ne smemo lagati, za take napake in grehe ne prihaja kazni šele na onem svetu.

Ta razmišljanja morda niso za že- ne, ki berejo te vrstice, kajti dvomim, da bi bil iz njihovih družin fant, ki je rekel: „Moj oče? Saj bi me prodal, če bi se dalo!“ Vendar je želja po imetju, ki se je pričelo, ko smo stopili na ameriška tla, šla predaleč in je ponekod samo še tekma med sosedi, med kra- jevnimi domovi, med družinami, tudi na račun notranjega propada lastne dru- žine. Vendar se mi zdi prav o tem pi- sati na tem mestu, ker vem, da imajo mnoge bralke stik z ženami, ki našega tiska že ne berejo več in ki z našo skupnostjo že nimajo več stika.

Kje so težave, zaradi katerih prihaja do preloma med mladino in starši? V precejšnji meri v nepripravljenosti staršev. To ni najhujše, temu se lahko pomaga z razgovori, sestanki, knjiga- mi. Hujše, stokrat hujše je nezanimanje nekaterih. V tem je propad.

Starši sicer morajo poskrbeti, da otroci z njih krajevnega doma imajo stike s centralno hišo, da obiskujejo šol- ske tečaje, predavanja, prireditve, itd. Vendar samo če bodo tudi sami poka- zali zanimanje za delo mladine, bo la- hko drugače.

Pazimo, da ne bo jutri prepozno, in ko bomo sebi in otrokom morali dati odgovor — še huje.

BRALI SMO

„Vsa čast Slovincem“

Urednik in izdajatelj Hrvatske re- vije G. Vinko Nikolić je v II. delu svoje obsežne knjige „Pred vratima domo- vine“ o Slovincih v Argentini na strani 225 napisal naslednjo ugotovitev:

„Vsa čast Slovincem.“ Ta mali na- rod zasluži občudovanje. Slovenci nam Hrvatom zavidajo, da smo proti njim sorazmerno veliki. Da bi bili oni to, kar smo mi, so pogosto pred mano vzdihnil nekateri slovenski prijatelji. Vidite, Slovenci v Argentini imajo več ljudskih šol in srednje šole, katero obiskuje nad sto učencev. Pripravljajo se pa na organizacijo tudi lastnega vseučilišča. Imajo svoje bogoslovje, v katerem pripravljajo svoj duhovniški naraščaj. Re- kli boste: Odkod pa dobijo toliko dija- kov, ko jih je tako malo. Od tu: oni vsi hodijo v šolo, njihova zavest je velika, zato so tako v šoli, kakor na športnih prireditvah in tudi planinci so. Imajo tudi svoje cerkve. Z eno besedo: da jih preveč ne hvalimo, nam lahko služijo za vzor.

(Vinko Nikolić, Pred vratima domovi- ne, Druga knjiga, Pariz-Muenchen 1965, stran 255).

Sklepi Medameriške konference

Minuli petek so se v Washingtonu sestali na tridnevno konferenco zunanji ministri ameriških držav, članic Medameriške organizacije.

Povod za konferenco je dalo nedavno izkrcanje kubanske gverilske edinice na venezuelski obali. To edinicu je venezuelska vojska v nekaj dneh zajela ob enem z dokumentarnim materialom, iz katerega je bilo jasno razvidno direktno Castrovo vmešanje v notranje zadeve Venezuele.

Venezuelska vlada je zahtevala sklicanje konference Medameriške organizacije ter je na njej predložila dokazni material proti Castrovem režimu.

Venezuela je v vsem podpirala argentinska delegacija pod vodstvom argentinskega zunanjega ministra Nicanorja Coste Méndeza ter ameriška delegacija pod vodstvom Ruska.

Na zasedanju so odobrili več resolucij: znova najostreje obsojajo Castrovo komunistični režim in njegovo direktno vmešavanje v notranje zadeve ameriških držav; vsaka država naj sama v svojih mejah najodločneje preganja komunistično rovarjenje in gverilo, kjer koli se pojavi; ladje držav, ki trgujejo s Kubo, naj vsaka ameriška država bojkotira; priporoči se vsem nevtralnimi državam, in sicer Alžiru, Egiptu in Ju-

goslaviji, naj umaknejo podporo komunistični Afro-azijski organizaciji, ki je lansko leto zasedala v Havani, prihodnje leto pa namerava zasedati v Kairu (o nevtralnosti Titove Jugoslavije ni mogoče govoriti, kakor menijo ameriški zun. ministri, ker je Titov režim stodoletno komunističen in je škodljivo za ameriško javno mnenje, da v ameriških zun. ministrstvih ne postavljajo Titovega režima v komunistični tabor — op. ur.); predloži se Združenim narodom dokazni material o Castrovem vmešavanju v notranje zadeve ameriških držav in s tem kršenje pravilnika ZN; med ameriški državami se vzpostavi še tesnejše sodelovanje pri preganjanju komunizma.

Argentina je predlagala, naj bi odobrili venezuelski predlog o oboroženem napadu na Kubo, če Castro ne bo prenehal s svojo prevratniško akcijo. Ta predlog so ostale članice zavrnile. Prav tako je bil zavrnjen ameriški predlog, naj bi objavili in odobrili seznam zahodnoevropskih podjetij, ki trgujejo s Castrovo Kubo in s tem pomagajo vzdrževati komunistični režim v Havani. Pač pa bodo ameriške države še naprej prepričevale ostale svobodne države, v Evropi ali kjer koli, naj čim bolj omenijo svoje trgovanje s Castrovim komunističnim režimom.

ZN na križpotju

Letošnjega 22. rednega zasedanja Glavne skupščine ZN v New Yorku se udeležuje 122 držav članic. Kakor vsako leto, tako so tudi letos na prvi seji izvolili novega predsednika skupščine, ki je, kakor smo že poročali, romunski zun. minister in s tem prvi komunist, ki predseduje skupščini te svetovne organizacije, odkar obstaja. Dobil je podporo ameriške in ostalih svobodnih delegacij, ker na Zahodu smatrajo Romunijo trenutno za najbolj neodvisno komunistično državo sovjetskega bloka.

Glavni tajnik ZN U Thant je v nastopnem govoru poudarjal, da so ZN „na križpotju“ in da morajo prebroditi „krizo zaupanja“, v kateri se nahajajo, če hočejo še nadalje obstajati. Nadalje je predlagal, naj bi se Varnostni svet redno sestajal na konferenci, na katerih naj bi zunanji ministri velikih štirih pretresali tekoče svetovne dogodke, ki bi tako bili osvetljeni od vseh strani in lažje rešljivi. Ameriška delegacija je ta U Thantov predlog takoj odobrila.

Zasedanje skupščine bo trajalo predvidoma do 19. decembra t. l. Razpravljati nameravajo o problemih Vietnam, Bližnjega vzhoda, Afrike. Menijo, da tudi letos rdeča Kitajska ne bo mogla postati članica organizacije.

Glede reševanja problemov Bližnjega vzhoda je U Thant naštel šest bazičnih načel, ki naj bi jih prizadete dr-

žave izpolnile. Ta so: Spoštovanje ozemeljske nedotakljivosti; konec nasilne okupacije tujega ozemlja; priznanje pravice obstoja kateri koli državi; zaščitenje notranje varnosti; pravica palestinskih beguncev do vrnitve v svoje kraje; svobodna plovba po vseh mednarodnih vodah.

Glede Vietnam pa je bil U Thant spet menja, da bi Hanoi začel mirovna pogajanja, če bi Amerikanci prenehali z bombardiranjem Severnega Vietnam.

Ameriški delegat Goldberg je v svojem govoru poudaril, da so ZDA napravila že vse, kar je bilo mogoče, da bi Hanoi pristal na mirovna pogajanja, toda doslej niso dobile pozitivnega odgovora. Glede sklepa severnoameriške vlade o zgraditvi raketnega obrambnega sistema v ZDA pa je dejal, da ne bo ščitil samo ZDA, temveč zaradi svoje učinkovitosti tudi ostali svobodni svet pred kitajsko ali sovjetsko vojno nevarnostjo.

Sovj. delegat Gromiko je napadel ZDA zaradi zadržanja v izraelsko-arabski vojni ter očital, da je nevarnega stanja v svetu kriv Washington, ker da vodi „imperialistično politiko“. Prav tako je napadel Zahodno Nemčijo in druge nekomunistične države. Za mir se bori, je trdil Gromiko, samo ZSSR s svojimi sateliti.

Neprilike v Urugvaju

Izvirno poročilo

Kakor je znano, je Urugvaj ob koncu preteklega leta opustil sistem kolegialnega državnega predsedništva, čigar funkcije je opravljal odbor 9 oseb. Dežela se je spet povrnila k sistemu enega samega predsednika države, ker so ljudje na splošno prišli do prepričanja, da je pri vodstvu države in važnih odločitvah potrebna ena sama močna roka, ne pa cela skupina osebosti, ki zavlačujejo odločitve in vlečejo vsak na svojo stran.

Upali so, da bodo s povrnitvijo k enemu predsedniku nekako ozdravljene vse slabe strani v urugvajskem javnem življenju, ki so v glavnem prav tiste rane, na katerih bolehalo, več ali manj sedaj v države Latinske Amerike, to se pravi: stalno padanje vrednosti domače valute, gospodarska nerazvitost, delna brezposelnost, revščina nižjih slojev, slaba in neučinkovita javna uprava ter naraščajoč socialni nemir, ki ga spretno podpirajo poklicni komunistični agitatorji z vodilnih mest v sindikalnih in dijaških organizacijah.

Po nekaj mesecih, odkar je prevzel vodstvo države izvoljeni predsednik general Gestido, ni za zdaj opaziti kakega izboljšanja.

Kar se gospodarstva tiče, cene slej ko prej rastejo v nedogled, čemur seveda nujno sledi povišanje plač, temu spet porast cen i.t.d. Vlada se je odločila za močan poseg v gospodarstvo in je izdala ukrepe, s katerimi je med

drugimi prepovedal dosedanja prosti nakup dolarjev in drugih tujih valut. Urugvaj je bil do sedaj znan po svojem prostem gospodarstvu in je kdorkoli lahko npr. neovirano kupil dolarje v vsaki menjalnici. Sedaj se je prvič zgodilo, da je tak prosti nakup v Urugvaju prepovedan. S tem je dežela stopila na pot državnega posega v gospodarstvo, z nekaterimi dobrimi, pa tudi vsemi slabimi stranmi takega ravnanja. Nakup in prodaja močnih tujih valut je z uradno dovoljenega tržišča samo prenešen na področje črne borze, nadaljnji padec domače valute pa s tem ni ustavljen.

Gospodarsko je Urugvaj tudi močno prizadet zaradi letošnje izredno mrzle zime, ki je povzročila ogromno škodo na polju in pri živini. V nekaterih predelih je mraz dosegel 8 stopinj pod ničlo, kar je najnižja temperatura zabeležena v zadnjih 50 letih.

Na političnem področju je opaziti še naprej razcepljenost in neenotnost v stranki belih in stranki rdečih, ki sta tradicionalni politični stranki v državi. Ti stranki notranje nista enotni, ne poznata neke strankarske discipline, temveč je vsaka od njih sestavljena iz 4 ali 5 skupin, ki večinoma nastopajo in glasujejo v parlamentu samostojno in so le redkokdaj enotne. Zaradi te razbitosti je na zadnjih volitvah izgubila stranka belih, ki je bila na vladi zadnjih osem let.

IZ TEDNA V TEDEN

Papež Pavel VI. se je od zadnje boleznice že toliko popravil, da je lahko v soboto, 23. septembra, prišel na balkon vatikanske palače, odkoder je podelil blagoslov 3.500 hrvatskim romarjem, ki jih je pripeljal v Rim zagrebški nadškof kardinal dr. Franjo Šeper. V nagovoru se jim je Pavel VI. zahvalil za „veličastno pričevanje vere njemu in kat. Cerkvi“. Pozival jih je, „naj ostanejo Cerkvi vedno verni sinovi v zvestem izpolnjevanju vseh svojih državljanskih dolžnosti“ ter „da naj ohranjajo verska izročila po svojih družinah, zlasti pa pri vzgoji svoje mladine“.

Bolivjska vlada je objavila, da je znani komunistični terorist Argentinec Dr. „Che“ Guevara živ ter da v Boliviji vodi komunistično gverilo. To je izjavil na tiskovni konferenci glavni poveljnik bolivijske vojske gral. Alfredo Ovenda Candia.

Sovjetska vlada je z vlado Severnega Vietnam obnovila trgovinsko pogodbo. Ob tej priliki je predsednik sovjetske vlade Kosigin izjavil, da bo ZSSR znatno povečala izvoz vojnega materiala v Hanoi. Tja bo pošiljala še v večjem številu letala Mig, protiletalske rakete Sam, topove ter ostale vrste orožja. Med tem so se boji na vietnamskem bojišču nadaljevali na kopnem in v zraku. Amerikanci se ugotovili, da imajo komunistični napadalci pripravljenih za boj okoli 100 topov.

Papež je prvič v zgodovini Vatikan imenoval „finančnega ministra“. Za to mesto je izbral 63 letnega kardinala Angela Dell'Acqua. V pomoč mu bosta 73 letni Amerikanec kardinal Francis Brennan ter Belgijec Maksimiljan de Furstenberg.

Clement Attlee, prvak britanske laburistične stranke, je nevarno zbolel ter se zdravnik boje za njegovo življenje. Bolnik je star 84 let. Attlee je pri prvih volitvah po koncu II. svet. vojne s svojo stranko zmagal nad konservativno stranko ter je nato Churchill zamenjal v britanski vladi.

Harold Wilson, predsednik britanske laburistične vlade, je izjavil, da bo kljub zadnjim dveh porazom pri dopolnilnih volitvah še naprej vztrajal pri dosedanjih gospodarski politiki svoje vlade, ker je samo z žrtvami, vztrajnim delom ter varčevanjem mogoče ozdraviti narodno gospodarstvo.

Med Izraelci in Arabci je prejšnji teden ponovno prišlo do izmenjave topovskega ognja. Žrtve so bile na obeh straneh. Egipčanska vlada je začela odvažati otroke in žene s področja Sueskega prekopa na varnejša mesta. Skupine nepomirljivih Arabcev se zlasti v Egiptu in Siriji še vedno nočejo sprizniti s porazom, ki so ga doživeli v zadnji vojni z Izraelci ter se zavzemajo za gverilsko vojskovanje po vzoru Vietnam.

Ista razbitost se sedaj očitno kaže pri stranki rdečih, ki bi morala nuditi sedanjim vladam vso oporo in pomoč pri urejenem delu, pa tega zaradi svoje razcepljenosti ne stori. Ko je npr. vlada nedavno pripravila osnutek zakona o nujnih gospodarskih ukrepih z ozirom na izredno slabo stanje v državi, se poslanci in senatorji stranke rdečih sploh niso mogli zediniti glede posameznih točk tega osnutka. Verjetno bo končni zakon izšel takšno spremenjen in okrnjen, da bo izgubil vso učinkovitost.

Nadaljnji nezdrav pojav se kaže v urugvajski državni in splošni javni upravi, kjer so prejšnji režimi natrpali urade z osebjem, ki je dostikrat nesposobno in nastavljenno, izključno zaradi svojih političnih zvez. Večina uradov bi mogla normalno poslovati s polovico ali celo tretjino svojega uradništva. Vse to gre seveda na račun že itak preobremenjene državne blagajne.

Vse napake in nedostatke v gospodarstvu, na političnem in upravnem področju spretno izrablja komunistična skupina, ki uživa vse prednosti širokogrudne urugvajске demokracije in jih izkorišča za svoj prodor med delavske in dijaške kroge. Ta skupina ima na razpolago tudi velike vsote s strani sovjetskega poslanstva v Montevideu. Pri zelo razviti komunistični propagandi je opaziti na prvem mestu njihovo prizadevanje, da bi vnesli med množice mržnjo in sovraštvo do Severne Amerike.

Kako daleč je že razvita komunistična prevratnost, se je najbolje videlo, ko je pred več tedni prišlo do mezdnih sporov med lastniki časopisov in nastav-

Naš odnos do očetnjave bodi tak, kakšen je odnos dobrih otrok, ki zvesto ljubijo svoj rodni dom. Kjerkoli so, tako žive, da so rojstni hiši v ponos in pomoč.

Da nam ne pojenja gorečnost, gojimo in obnavljajmo resnico, da smo v pravu, ki bo zmago. Želja po osebni svobodi je neugasljiva sila. Prav tako želja po svobodni družbi, po državni in javni upravi s svobodnim, enakopravnim sodelovanjem ljudstva. Ta sila bo prej ali slej zlomila okove diktature in se uveljavila. V borbi proti sužnosti pod komunizmom smo torej pomočniki k sigurni zmagi pravične stvari. Ta živa vera naj žari iz vseh naših del.

Dr. Miha Krek, Zbornik Svobodne Slovenije 1964, str. 118.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Napoved novega zakona o najemninah. Notranji minister dr. Borda je sprejel v ponedeljek, dne 25. t. m., člane medministrske komisije, ki ima nalogo izdelati predosnutek novega zakona o najemninah. Min. dr. Borda je izjavil, da bodo člani omenjene komisije izdelali predosnutek novega zakona o najemninah v kakih desetih dnevih ter ga predložili v razpravo vladi.

Statuti za univerze. Rektorji argentinskih univerz so izdelali za vsako univerzo nov statut ter ga predložili drž. tajniku za kulturo in vzgojo dr. Joséju Astigueti. Predložili so mu, naj tokrat, in samo za sedaj, vlada te statute uveljavi z zakonom, pozneje pa naj sprejemajo posamezna vseučilišča. Po izdelavi teh statutarov rektorji smatrajo, da so izpolnili svojo nalogo, ki je bila določena za prvo obdobje ureditve razmer in poslovanja na argentinskih univerzah ter so kolektivno dali ostavke na svoje položaje. Vlada je sprejela ostavke samo od rektorjev univerz v La Plati, Bahía Blanca, Sta. Fe in Mendoza, ostale je za znova potrdila na dosedanjih položajih.

Požar v predsedniški rezidenci. V predsedniški rezidenci v Olivosu je v petek, dne 22. t. m., izbruhnil požar. V prvem nadstropju se je tako hitro razširil, da ni bilo mogoče skoro ničesar rešiti, ker je celo nadstropje uničeno. Pri požaru so zgorela med drugim dragocena darila, ki jih je prejel predsednik republike general Onganía od vladarjev, ki so bili na obisku v Argentini ter ostale osebne stvari predsednikove družine.

Odhod norveškega kralja. Med svojim bivanjem v Argentini je norveški kralj Olav V. med drugim obiskal mesto za zapuščene otroke v mestu Ga-

rin, ki ga je zgradila mednarodna ustanova SOS Oprova. Norveška naselbina v Argentini je s svojimi prispevki to ustanovo še razširila z novimi objekti, v katerih je norveški kralj odkril ploščo v spomin na svoj obisk v Argentini. Kralj Olav V. je prejšnji četrtek, 21. septembra, iz Buenos Aires odpoval preko Brazila na Norveško.

Vandalizem na železnici Roca. Ravnateljstvo železnice Roca je sporočilo, da so se v zadnjem času zlasti v nočnih urah začele vedno pogosteje pojavljati sabotaže po potniških vagonih. Neznani zločinci so zlasti v nočnih urah zažgali odnosno močno poškodovali že okoli 16 novih potniških vagonov, od katerih vsak stane 80 milijonov pesov. Železniško ravnateljstvo je te vagonne pripeljal na postajo Constitución, kjer so se ljudje zgražali nad vandalizmom pokvarjenec in zločincev. Za prepričanje novih sabotaž je železniško ravnateljstvo v nočnih urah pomnožilo varnostno osebje.

Preiskava proti admiralom. Poveljnik pomorskih operacij admiral Benigno Varela je imenoval komisijo, ki mora zaslišati vpkojena admirala Izaka Rojasa in Toranza Calderona zaradi njihovih izjav, ki sta jih dala ob proslavi 12-letnice osvobodilne revolucije. V primeru, da sta z njima prekršila veljavna zakonska določila, bosta oba kaznovana.

Razstava kiparja Goršeta v New Yorku

Kipar France Gorše bo imel v galeriji Internacionale na 1095 Madison Ave v New Yorku od 3. do 14. oktobra letos retrospektivno razstavo svojih del. Razstava bo obsegala nad 35 izbranih del v raznih tehnikah: v lesu, žgani glini, največ pa v orešču in v bakru.

NAJMODERNEJŠI TELEVIZIJSKI APARAT

je draga stvar. Precej časa je treba štediti, če ga hočete kupiti. Sedaj pa vam je dana izredna prilika, da ga morete dobiti

za 300 pesov

če plačate ta znesek za tiskovni sklad Svobodne Slovenije. Kot potrdilo dobite srečko, katere žrebanje bo zadnji teden v oktobru po argintinskem državnem žrebanju.

Pohitite! Take prilike ne boste imeli zlepa!

Ijenci. Komunistični sindikat tiskarjev je namreč izkoristil spor in dosegel, da se tiskajo od tedaj dalje samo komunistični dnevnik „Popular“ in nekateri manjši politično neopredeljeni časopisi, med tem, ko je vse do danes, ostal Montevideo brez svojega tradicionalnega demokratskega dnevnega časopisja.

Komunisti pa se ne omejujejo samo na več ali manj zakonit način boja proti obstoječemu redu. Lani decembra so namreč odkrili v Montevideu pravo teroristično organizacijo, katere člani so kradli avtomobile ter napadali banke, da so na ta način prišli do denarnih sredstev za organizacijo. Do odkritja tolpe je pripomogel slučaj, ko je neki lastnik ukradenega avtomobila spoznal na cesti svoje vozilo in obvestil policijsko patrolo. Ko je policija nato avto zasledovala, so pričeli teroristi streljati s strojnimi in metati bombe. Pri zasledovanju je bil njihov avto razbit in eden od teroristov mrtev. Takrat šele je policija spoznala, da kaj gre. Vse do tedaj so mislili, da imajo opravka z argentinskimi gangsterji, ki se od časa do časa zatečejo v Montevideo.

Pozneje je policija odkrila v bližini Montevidea neko pristavo, kamor so zahajali člani organizacije, da so se vežbali v streljanju. Poleg tega so našli več gnezd te organizacije v samem Montevideu.

Vse to dokazuje, v koliki meri so na delu prevratne sile, ki skušajo na eden ali drug način privedi deželo iz sedanjega svobodnega in demokratskega načina življenja, v mreže komuni-

stične diktature in pod vlado brezvestnih ljudi take vrste, kakor je Fidel Castro.

Na splošno menijo, da je ukoreninjeno demokratsko naziranje urugvajskega ljudstva edini in najboljši kapital, ki ga ima v teh težkih trenutkih ta narod. Toda vsak kapital, pa naj bo še tako velik, se izrabi, če kdo neprestano samo jemlje s kupi.

Nekaj podobnega se lahko zgodi tudi z demokratskim sistemom svobode, na čigar račun se dopušča na eni strani prevratno delovanje in rušenje. Na drugi strani pa proti sistemu svobode težko grešijo politične stranke, ki imajo v rokah vodstvo države, ker se ne otresejo svojih starih napak kakor tudi neke splošne neresnosti in nedoslednosti pri vodstvu državne uprave.

V sedanjem položaju, ki bi nujno zahteval energičnih ukrepov, ni videti osebosti ali skupine, ki bi v krajšem času mogla doseči izboljšanje. Po vsej verjetnosti bo sedanje nezdravo politično gospodarstvo stanje na eni strani, ter prevratno levičarsko delovanje na drugi strani, trajalo še naprej in z vsemi nevarnostmi, ki jih tak položaj vključuje.

-j

(Poročilo je bilo napisano 28. avgusta t.l. Zaradi poštne stavke v Urugvaju smo ga dobili šele v soboto 23. septembra, čeprav je bilo poslano z letalsko pošto in priporočeno. Ker vsebinsko ni prav nič zastarano, ga za pravilno poznavanje razmer v Urugvaju objavljamo v celoti.)

Škofovska sinoda

(Sklicana za 29. septembra 1967)

V svetovnem tisku se veliko obravnava škofovska sinoda, ki jo je sklical papež Pavel VI. Je to njegova osebna zamisel kot potrebno sredstvo za učinkovito vodstvo Cerkve, ima pa vsa oporo v razpravah zadnjega koncila, posebej njegovega dekreta „O službi škofov“.

1. Sestava sinode. Sinodo bo sestavljalo 197 delegatov in sicer: 94 zastopnikov škofovskih konferenc, 13 zastopnikov vzhodnih cerkva, 13 kardinalov iz rimske kurije; 10 zastopnikov redov; člani, imenovani od sv. očeta in končno gen. tajnik, Poljak msgr. Rubin; papež jih je doslej imenoval 24.

Razdeljeno po kontinentih ima najmočnejše zastopstvo Amerika, t. j. 42, za njo Evropa s 40, Afrika 31, Azija 17, Avstralija in Oceanija 5. Da bo zastopstvo res iz vsega sveta, je papež določil, naj škofje iz Gibraltara, Luksemburga, Monaca in Smirne izvolijo izmed sebe svojega zastopnika; izvolili so škofa iz Luksemburga. Iz Jugoslavije prideta: kard. Šeper in nadškof dr. Pogačnik.

2. Snov razprav. Na tiskovni konferenci je škof Rubin tudi označil teme, o katerih bodo na sinodi govorili in sicer: 1. Vodilna načela pri reviziji Cerkvenega zakonika, 2. Semenišča, 3. Liturgija, 4. Nauk, 5. Vprašanje mešanih zakonov. Vrstni red tem je prenesel točko o nauku iz 1. mesta na 4. mesto.

Škofje bodo zvedeli za načela, ki vodijo komisijo pri reviziji Zakonika in bodo mogli dati svoje nasvete tej komisiji.

O semeniščih bodo obravnavali pod dvema točkama: kakšno vlogo naj imajo škofovske konference pri vzgoji v semeniščih in pa o pripravi vzgojiteljev v semeniščih.

Pri liturgiji bodo govorili: o zgradbi sv. maše ter o spremembah pri brevirju. Za praktičen prikaz različnih oblik mašnega obreda, bodo člani sinode pristavljali takimenovani obliki „župnijske maše“ z vsemi podrobnostmi.

Brez dvoma bo silno važna točka: O nauku; pri tej bodo najprej obravnavali kipenje idej in tokov, ki so nastali po zadnjem koncilu in ki so znak življenja v pokoncilski Cerkvi, kar ni brez „pretiravanja“ in po mnenju nekaterih „zmot“. V tem delu bo ena važnih odločitev, kar zadeva avtoriteto Cerkve; vzporediti bo treba jasno načelo avtoritete hierarhije ter iskrenega dialoga v Cerkvi. Prav tako bo važna del razgo-

vora zadeval nov način izražanja in oblikovanja razodetega nauka, ki seveda ostane nespremenjen; nov način učenja je potreben zato, ker so se spremenile razmere, zlasti kulturna rast sodobnih vernikov; nasprotovati temu, bi pomenilo zapirati se v preteklost; vse to se mora opraviti naslonjen na sv. pismo in izročilo ob vodstvu cerkvenega učiteljstva. (Prav v tem delu bo govora o nauku o Kristusu, o skrivnosti izvirnega greha v povezanosti s sodobnimi pojmi o evoluciji.) Drugi del razprave bo posvečen v tem delu ateizmu. To je strahoten problem sedanjosti za Cerkve, ki ga mora obravnavati, kolikor zadeva ne le individualno posameznike, ampak družbo kot tako.

Pri točki: O mešanih zakonih bodo govorili najprej, kar zadeva nauk v tem pogledu in pa praktične posledice za pastoracijo. Pri zadnjem delu bodo mogli škofje poročati o skušnjah, ki jih imajo, odkar je pred podrugim letom stopila v veljavo inštrukcija Kongregacije za nauk in vero v tem predmetu.

Način sodelovanja škofov bodo odgovori na vprašanja ankete, katera so jim predložena, in pa razgovori sami na zasedanjih ter priprava v komisijah.

3. Učinkovitost sinode. V nasprotju z nekaterimi govoricami, da je papež hotel v nedogled odgoditi sklicanje sinode, govorijo dejstva, da jo je v svojih govorih napovedal l. 1965 in 1966, kjer imenuje sinodo „važen dogodek v Cerkvi, na katerega gledajo z zaupanjem ter po njej zraste modrost in učinkovitost apostolata ter utrdi tesneje zveza škofov sveta s sedežem sv. Petra.“

Sinoda je posvetovalen organ papežev, ki sprejme ali ne, nasvete njenih članov. Je potrebna za Cerkve, da v njej ne bo vladal samo „papež samotar“, ampak bo slišal glasove škofov vsega sveta in tako bo mogoče uiti nevarnosti nesodobnih cerkvenih določb, ki bi imele pred seboj samo mali krog Cerkve v Evropi ali samo v Italiji, oz. Rimu. Moč in uspešnost sinode je pa odvisna od pripravljenosti članov, njih iskrenosti in korajžje, da si bodo upali povedati svoje mnenje. K temu človeškemu elementu moramo v močni veri čakati in prositi vpliva sv. Duha, ki pa brez ljudi ne bo delal.

Predvideno je, da bo sinoda trajala od 29. septembra do 29. oktobra, ako je zaradi snovi ne bo potrebno podaljšati. Poseben tiskoven urad bo stalno obveščal o poteku sinode, ki je mali koncil v Cerkvi. Oran

Tito napoveduje smrt narodom Jugoslavije

Tito se je proti koncu avgusta in prve dni v septembru mudil v Sloveniji. S slovenskimi partijskimi veljaki je bil tudi na Krvavcu, nato pa je obiskal nekatera mesta na štajerskem in Koroškem, nakar je odšel v Zagreb odpret tamošnji letošnji velesojem.

Med bivanjem v Zagrebu je 6. septembra obiskal graditelje savskega nasipa in bodočega rečnega pristanišča pri Zagrebu, nato pa naselje brigadirjev delovne akcije „Sava 1967“.

Tu je odgovarjal na njihova vprašanja pa tudi očitke, tako glede preobnove partije ter ugotovitve, da je v partiji malo mladine, ki tudi drugače zadeva na težave. Tito je priznal, da je ob pregledu podatkov o sprejemu v Zvezo komunistov, videl, da je v zadnjem času malo novih članov iz vrst Zveze mladine. Prav tako jih je zelo malo „iz vrst kmečke mladine“. Po Titovem mnenju bo „treba mladino pravilno usmerjati in vzgajati v socialističnem duhu že od najbolj zgodnje mladosti“. „Ne moremo in ne smemo čakati, da mlad človek odraste, doseže 23 ali 24 let in potem sam odloča, ali hoče v Zvezo komunistov ali ne,“ je govoril rdeči maršal. V nadaljnjem je zatrjeval, „da seveda ne bodo mobilizirali v partijo“, ker da so imeli slabe izkušnje s takimi, ki so postali člani partije iz koristljubja, kar se je „pozneje maščevalo na različnih sektorjih“.

Po Titovi napovedi bo treba ob presnovi partije preenovati tudi mladinske organizacije, „ki morajo obstojati kot politične organizacije“, ker da je v mladini „treba zbužati socialistični odnos do dela“. Omenjal je koristnost skupnega dela mladine iz različnih krajev države, „ki da je utrjevalo povezanost naših narodov“. Pri tem je priznal: „Vidite, še zmerom se tu in tam pojavi kak nacionalist ali skupnica nacionalistov in hoče podreti tisto, kar smo ustvarjali v hudem boju. Na delovnih akcijah pa se je naša mladina kalila v monolitno celoto socialistične skupnosti“.

Tako je Tito prišel na narodnostno vprašanje v Jugoslaviji ter je svoje mnenje o tem problemu, ki postaja vedno bolj aktualno v državi, povedal takole:

„Ne bom zdaj govoril o tem, ali se mora vsak od mladine razglasiti za Jugoslovana ali le za pripadnika kake narodnosti. Vendar pa imam tudi o tem svoje mnenje; mislim namreč, da ima vsak človek, ko postane polnoleten, pravico, da sam pove, kaj je. Predvsem je socialistični človek. (Podčrtalo ur.) Če se potem hoče razglasiti za Jugoslovana, čemu bi mu to branilo. Mi vsi smo Jugoslavi. In to jugoslovanstvo ni v nasprotju z nacionalnimi lastnostmi posameznih narodov, z njihovo preteklostjo in zgodovinskimi dosežki. Nikakor ne! Vendar pa se moramo zavedati tega, da razvijamo socialistično skupnost, ki se razločuje od buržoazne države. Za nas je poglavito merilo — biti Jugoslovani, socialisti, močno prežet z idejo Marxa, Engelsa in Lenina, idejo, ki je omogočila, da gre zdaj velik del človeštva v svojem razvoju po novi poti.“ (Podčrtalo ur.)

V nadaljnjem je govoril o potrebi močnejšega zblizanja umskega in telesnega dela, ker se je tudi tu „razpasel zelo negativen pojav: umsko delo se je čedalje bolj ločevalo od fizičnega“ ter

ne probleme“. (Dokumenti NOB gredo v tujino, Delo 31. avg. 1967)

Dr. Ferenc je tudi povedal, da je za razstavo in njeno opremo potrebnih 300 milijonov starih dinarjev. Pristavil je, da je to „precejšnja vsota, ki se bo pa v Jugoslaviji bogato obrestovala.“ Pripravo take razstave da narekuje „spoznanje, kako malo o naši borbi vedo v tujini, posebno na zahodu (celo zgodovinarji)... znanje povprečnih ljudi je pa prav gotovo še bolj medlo.“ Vsem „naprednim (komunističnim, op. ur.) silam“ na zahodu da bo pa razstava „dobrodošla v času, ko v nekaterih državah nacistične sile spet dvigajo glave.“

Tristo milijonov dinarjev še povrh vseh drugih milijonskih kreditov so določili komunisti za propagando svoje revolucije. Ravnatelj partizanskega muzeja dr. Ferenc zatrjuje, da se jim bo ta znesek „bogato obrestoval“.

Koliko pa žrtvujemo mi, ne za propagando laži, nasilja in zločinov, kakor delajo komunisti, pač pa v obrambo resnice in pravice in za pošteno narodno slovensko stvar?

so se krepile tendence, da bi bili „ljudje samo nekakšni strokovnjaki, ki bi sedeli po pisarnah in podobno“. Tito prizna, da si je „drugače zamišljal socialistični razvoj“, da se bo umsko in fizično delo čimbolj zblizalo.

Glede gospodarske reforme je Tito mladincem prav tako priznal, da je to „težka stvar“. Na očitke mladine, da je izvajanje te reforme ravno mladino najbolj zadelo, ker so jo ponekod metali iz služb, vseh absolventov šol pa tudi ne sprejemajo, je Tito izjavljal, da je po podjetjih „precej nerazumevanja za to, da mora mladina, ki se je šolala in strokovno usposabljala, prevzeti tudi dela, ki ustrezajo njenim zmognostim“. Da se tako ne dela, so po Titu kriva „zastarela pojmovanja nekaterih voditeljev po podjetjih“. Priznal je tudi, da mladi strokovnjaki morajo odhajati v tujino, ker doma ne dobe zaposlitve ali pa ne strokovni usposobljenosti odgovarjajočo plačo. Pred temi očitki se je branil z obljubami, „da si bomo prizadevali prav v procesu gospodarske reforme, da bomo mladim ljudem omogočili zaposlitev, kolikor se bo le dalo“ ter da se „v gospodarski

reformi bije boj tudi proti tem slabostim“.

Z gornjimi izjavami nam Tito kot nosilec komunističnega sistema v Jugoslaviji potrjuje, da mladina ne kaže zanimanja za komunistično partijo, da misli s svojo glavo in se v partijo ne vpisuje. Zato rdeči maršal napoveduje, da v bodoče ne sme biti prepuščeno, da bi mladina šele potem, ko že odraste, sama odločala o tem, ali naj vstopi v partijo ali ne, ampak jo bo treba začeti vzgajati v komunističnem duhu že v otroški dobi ter jo že tedaj vključiti v partijske organizacije.

Ko bodo tako vzgojili mladino v komunističnem protinarodnem duhu, ji bo prepuščeno, da se bo izjavljala o narodni pripadnosti. Jasno je, da se bo tako vzgojena mladina odrekala svoji narodnosti in bo pristala na to, kar žele doseči komunisti, da ne bodo več ne Slovenci, ne Hrvati ne Srbi, ne Makedonci, ampak samo „Jugoslavi“ — socialisti, močno prežeti z idejo Marxa Engelsa in Lenina“.

To pa je tisto, kar vedno ponavljamo, da je komunizem največja nesreča, ki je sploh mogla priti nad nas, ker nam načrtno pripravila na lastni zemlji narodno smrt.

Šoštarkovemu gospodu

To je: Janezu Kalanu v spomin, ki smo ga pokopali natančno pred mesecem dni. Nisem mogel iti za pogrebom, da bi mu kot Ločan Ločanu spregovoril v slovo par besed. Zato naj bodo te besede „hladilo moji rani“ ob izgubi rojaka, prijatelja in dobrotnika.

Bil si z nami vred brezdomec, ki si šel gol v tujino, da dobiš kje vsaj novo streho. In dobil si nov dom in ne enega. Prvi ti je bil cerkev. Bil si duhovnik, resnično iz poklica. Poklic si živel z ljubeznijo in ponosom, nisi pa v njem iskal niti časti še manj oblasti, samo duhovno oporo si delil slednjemu, ki jo je bil potreben. Nisi se mogel živeti v „novo kaplanstvo“ kot v opravljjanje „kanclijske službe“ z vidom aristokratske vzvišenosti duhovnika nad ljudstvom, nisi skrbel za etiketo, ampak bil si duhovnik, ki si z ustanovitvijo zgodnje slovenske maše, z dosego množične udeležbe pri duhovnih obnavah, svetih urah in spovedovanjem pokazal pot k obnovi duhovnega življenja v fari, ki je pri Tvojih Slovencih dobila zgled in pobudo za svoj duhovni dvig. Vodil si tedaj, ko še ni bilo Lanusa, največje „slovensko“ novonaseljeno „srenjo“ v kraju, ki ga je Hladnik imenoval tedaj — ob škofovem prihodu l. 1949 — „slovensko Ljubljano“.

Dvorana, ki si nam jo preskrbel v svojem župnišču, je bilo dolgo let naš središčni prireditveni prostor. Potem si prenesel svoj cerkveni dom v Slomškov dom, toda pot do tega je bila še dolga, polna truda in žrtev. Šolski otroci so bili Tvoja družina in ob njej si dozorel misli, ki so lasten dom. Z iskanjem prostora za deca si našel nov dom, ki si mu pomagal vstati iz nič: Slomškov dom. To je bil Tvoj drugi dom, da, domačnostni slovenski dom, nadomestek za rojstno hišo v Puštalu in za kramljanje in tarokiranje v prijateljskem krogu, pa za širjenje prosvete in za nastope mladih in starih, predvsem pa za šolo otrok in za mladinski šport. Bil si duhovni svetovalec domu — ne ukazovalec! — in imel si rad vse in vsi so imeli Tebe radi. Toda tretji tvoj dom je bil še večji in širši. Kot duhovnik si stopil iz „kanclije“ in šel med ljudstvo, enak k enakemu: vsaka nova hiša, ki je zrastle v Tvojem okolju iz tal, prav mnogokrat tudi s Tvojo gmotno pomočjo, je postala tvoj dom, povsod so Te sprejemali kot „svojega“. Tako si spoznal vse težave vseh družin, gmotne in duhovne, in pomagal si v enih in drugih. Kaplan v šentjanževski kmečki fari in potem v zagorskem rudarskem revirju si postal eden izmed njih, res „delavski kaplan“, in če bi ti kdo zvečer, ko si hodil domov pokrit s kapo s „šildom“, dal še laterno v roke, bi bil kot železničar, ki gre s šihla. Pa si bil duhovnik in si napravil bogve kakšno dobro delo tisti večer. Teh stov in še več domov je bil Tvoj najširši dom, ki si ga dobil kot brezdomec.

Toda Tvoj najožji, najmenitnejši in najlepši dom pa je bil in ostal Tvoj Puštal pod Hribcem, Tvoj Šoštarkov dom.

Dragi Janez, Šoštarkov gospod. In tu sva pri svoji mladosti.

Zibel Ti je tekla v eni tistih par hišah, ki so postavljene na ono stran

Poljanščice — gledano iz Loke — kamor pelje Hudičeva brv proti Šturmovim in potem ob vnožju Hribca in ob Puštovskem gradu proti Hrastnici. Vsi tam so bili „kampelmoharji“, to je: delali so glavniče iz kravljivih rogov, kar je bila domača obrt Puštovcev, kakor na primer mizarstvo v Vižmarjih, rešetarstvo v Ribnici itd. Tudi tvoj oče je bil tak izdelovalec glavnikov, pa je padel v prvi svetovni vojni. V vasi je obrt kmalu propadla. Kako je živela Tvoja družina (šest otrok), ne vem, ker si pet let mlajši od mene, in mi študenti — „mestenci“ s Puštovci nismo imeli dobrih stikov. Za nas ste bili „grajski hlevarji“, ker smo že znali toliko nemški še iz ljudske šole, da je ime vasi Puštal iz „Burgstall“ (t. j. grajski hlev) in da so loški škofje imeli tam svoje konjušnice, ki so bile za Puštovce — grad! Tudi sicer smo loški paglavci dobro znali tisto nagajivko, ki smo jo s Hudičeve brvi metali za puštovskimi:

Puštabe hruštuci
žaba lové,
žaba prav': krekk, krekk, krekk,
maram za Puštuce en drekk!

Oni so nam vrnilo s kamenji (Puštovci so bili znani pretepači!) pa zmerjali nas z „loško smojko“, ali s tistim: „Vi ste pa res gospoda: kadar gredo kmetje iz Loke na polje, ni nobenega purgarja v mestu!“ Dali so te v Škofov zavod, kjer so te študirali — kot odličnega študenta — zastoj, kar ti je bilo vseh osem let v muko, ker so ti to dali vedeti. Skoraj bi bil zaradi te ga ob poklic, ki ti je bil že odločen takrat, ko si stopil v latinske šole, kajti: fantje, ki niso šli v šole, in tisti, ki so ostali doma, so postali pretepači, oni pa, ki so šli v šole, pa duhovniki. Nekje si zapisal, da ni morda na Slovenskem vasi, ki bi dala procentualno toliko duhovnikov. V Tvojem času so živeli župnik Dagarin, prof. Sever, mornariški duhovnik, Jaka Štrekelj, dolgoletni škofov tajnik, dr. Peter Eržen, od tam blizu je bil Platiša, da ne štejemo še sosednjih Sušanov (Kalan, Starman, Oman...) ne Bodovljanov (Pečnik), če pa štejemo še Prifarce in Ločane pa Poljanca, jih je bilo nič koliko! Na Tvoji novi maši sem pa bil, ne kot gost, ampak kot študent „zapplečkar“, čeprav sem že univerzo končal. Potem si bil za kaplana v šent Janžu, tam, kjer je natančno pred 50. leti umrl dr. Janez Evangelist Krek. In potem si bil kaplan v Zagorju ob župniku Markežu, bratu naših Jeseničanov oz. Bohinjcev, še mojemu znanecu iz zavoda, kjer je bil njegov brat genialen ekonom. Tam si spoznal komuniste, ki so se uprli celo fabriškemu namenu, da sežida na svoje stroške delavcem domove, ker niso hoteli, da bi se delavcem godilo dobro, kajti potem bi se ne šli več komuniste. „Čim slabše za ljudstvo, tem boljše za — komuniste!“ si mi zadnjič razlagal to svojo življenjsko izkušnjo. V Zagorju so te dobili nacisti in pognali na Hrvaško. Od tam si prišel k rojaku dekanu Tonetu Ravnikarju v Šmarju, ki je upravljal največji duhovniški grunt in preživljal v tistem času na desetine gorenjskih duhovniških beguncev. Pred le-

(Nadaljevanje na 6. str.)

Študijski dnevi slovenskih izobražencev v Dragi

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu je tudi letos organiziralo študijske dneve. Bili so v Dragi pri Trstu.

V petek 1. septembra so bili povabljeni delegati pozameznih kat. organizacij na študijski razgovor pod geslom „Dialog med nami 1967“. Nastopili so trije predavatelji. Dr. Matej Poštovan je razvijal misli o nalogah slovenskih zamejskih katoličanov v njihovem javnem delovanju po koncilu. Dr. Vinko Zwitter je delegatom pojasnil pokoncilski položaj koroških Slovencev, dr. Martin Kranner je pa govoril o praktičnih izkušnjah Slovencev na Gorškem.

V soboto 2. septembra je bilo širše srečanje slovenskih izobražencev. O današnjem slovenskem položaju in o perspektivah za bodočnost je predaval vseuč. prof. v ZDA dr. T. Hočevnar.

V nedeljo 3. septembra je bila najprej maša škofovega vikarja v Trstu msgra dr. Alojzija Škerla. Duhovno mi-

sel je podal p. dr. Roman Tominec iz Ljubljane, ki je imel po maši tudi predavanje „Vloga krščanstva pri oblikovanju slovenske narodne zavesti in kulture v 1200 letih. Ali more to vlogo krščanstvo nadaljevati?“ Zatem je dr. Samo Pahor razčlenjeval sociološki sestav zamejskih Slovencev. Svoja izvajanja je podkrepljal s statističnimi podatki. Za Gorško je podal zanimive izsledke akademik M. Sussi, o Beneški Sloveniji in o Kanalski dolini pa je poročal prof. J. Peterlin.

Zadnje predavanje je imel časnikar in devinsko-nabrežinski župan Drago Legiša o tem, kako bi javno delovanje približali današnjemu stanju prebivalstva.

Najvažnejši sklep študijskih dni zamejskih izobražencev: Čim popolnejši statistični popis zamejskih Slovencev, ter izdajanje vseh predavanj v posebni brošuri.

Tristo milijonov za propagando!

Gradivo, ki se nanaša na komunistično revolucijo, so komunisti skrbno zbrali ter ga shranili po raznih „muzejih ljudske revolucije“. Vanje vodijo vse inozemske uradne goste ter jim ponavljajo laži o svojem „narodnoosvobodilnem boju“. Da bi pa demokratični svet še bolj preslepili s svojo propagando o svojem zločinskem početju nad slovenskim narodom med sovražno okupacijo, je komunistično vodstvo sklenilo, da bo pripravilo posebno potujočo razstavo o „narodnoosvobodilnem boju“ v Sloveniji in po ostalih delih države. Te razstave bodo prihodnje leto v Parizu, Milanu, Varšavi in Moskvi ter bodo obsegala obdobje od leta 1941 do 1945.

Potujočo razstavo doma že skrbno pripravljajo muzeji „ljudske revolucije“ ker da bo „enkratna priložnost, da se ljudje tako na zahodu kot tudi na vzhodu

podrobno seznanijo z medvojnimi dogodki v Jugoslaviji, ki jim ni bilo enakih v svetu.“ Da bi iz nje komunisti dosegli cilj, ki so si ga postavili, pripravljajo dve razstavi: eno za zahodne demokratične države, drugo pa za države, v katerih so komunistični režimi.

Predsednik Muzeja ljudske revolucije v Ljubljani in član pripravljalnega odbora za pripravo potujoče razstave za inozemstvo, dr. Tone Ferenc, je ob obeh razstavah izjavil naslednje: „Vsi jugoslovanski muzeji že pripravljajo svoj delež za ta veliki mozaik naše preteklosti. Razstava bo imela dve inačici. Zahodnim državam bo predstavljalen boj naših narodov predvsem kot osvobodilni boj (podčrtalo ur.) in njihov prispevek k zmagi zaveznikov. Razstava v vzhodnih državah pa bo prikazala našo revolucijo in njene social-

OB STOLETNICI ROJSTVA RUBEN DARIA

Letos so se spominjale vse latinsko-ameriške države — pa tudi Evropa, predvsem Spanija in Pariz —, stoletnice rojstva največjega latinsko-ameriškega modernega pesnika Rubén Daría.

Pod tem imenom je v svetovni književnosti poznan pesnik, katerega pravo ime je García. Rodil se je 18. januarja 1867 v srednjeameriški državi Nicaragua, v mestu Metapa, ki nosi zdaj častno ime Ciudad Darío v spomin na svo-

jega najslavnejšega sina. Ta je bil rojen pesnik in so mu resnično tudi rekali „pesnik-otrok“. Z 18 leti je izdal prvo pesniško zbirko, kateri je pozneje sledilo še 25! Zaradi raznih ljubezenskih zadev je že prej kot dijak šel študirat v državo El Salvador, zdaj pa je iz istega vzroka odšel v Čile. Tam je takoj postal središče literarne družbe ter je izdal tudi pesniško zbirko Azul, ki pomeni prvo delo ameriškega simbolizma, „Moderne“, s katero je ameriška literatura stopila vstric evropskega razvoja.

V Čilu je sprejel službo „zunanjega dopisnika“ buenoaireskega dnevnika La Nación, kar mu je dalo možnost, da je odslej mnogo potoval, predvsem po obeh Amerikah (bil je v vseh latinskih državah, pa tudi v New Yorku) ter je pihel tudi v Spanijo in v Pariz. Po vrnitvi v Nicaragua (1890) se je oženil z Rafaelo Contreras, toda samo civilno, kajti drugi dan je nastal državni udar in je Darío bežal v Guatemala. Šele čez eno leto sta se cerkveno poročila v Costa Riki. Toda žena mu je l. 1892 umrla in pustila sina Rubén Daría Contreras.

Kmalu nato se je v drugič oženil s svojo „ljudskošolsko ljubeznijo“ — toda zdaj pod grožnjami sorodnikov — z Rosario Murillo. Toda pustil jo je samovati doma in sprejel mesto konzula Columbijske v Buenos Airesu (1893). Tu je postal središče takratne literarne družbe, dekadentsko bohemske. Tu je izdal nekaj svojih najboljših zbirk (Prosas profanas y otros poemas, Los raros...). Ko je zaradi političnih sprememb izgubil konzulsko mesto, je sprejel — skupno z Lugonesom — službo v tajništvu Poštne direkcije, in urejal revijo Revista de América. Kot dopisnik časopisa La Nación je odšel v Spanijo. Tako je zaključil svoj ameriški delovni krog in odprl se mu je evropski.

Ameriškega ciklusa zbirke so odslej sledile evropske zbirke, izdane večinoma v Madridu. Spanija mu je postala izhodišče za stik z ostalo Evropo. Bil je v Italiji, Nemčiji, Avstriji (Dunaj), Ogrski, Belgiji, Britaniji, celo v Afriki.

Ko je postal ambasador v Parizu, se je iz Španije preselil tja. Odslej je bil Pariz njegovo področje. Zastopal je razne latinske države na velikih mednarodnih prireditvah. V tej dobi je dosegel tudi višek svoje slave predvsem kot pesnik.

Ko se je po večletni odsotnosti povrnil v Nicaragua, mu je prebivalstvo priredilo „božanski“ sprejem: kronalo ga je kot pesnika z lovorjnim vencem, sprejemalo z godbo in cvetjem, s šolsko mladino v špalirjih in z govori ministrov... Vrnil se je v Pariz, v sredo bohemskega sveta. Ko je zopet izgubil diplomatsko zastopstvo, se je preživljal s časnikarstvom in uredništvu raznih revij. Kot rektor takih revij je obiskal Buenos Aires in druga mesta, kjer so mu prirejali lepe sprejeme. V Buenos Airesu je diktiral tudi svojo avtobiografijo. Kot dekadentski bohem, ki je vedno rad spreminjal noč v dan, se je začel vdajati alkoholu in mistiki. Doživljal je celo čase pomanjkanja in so prijatelji delali zanj nabiralne zbirke.

V tem je prišla prva svetovna vojna (1914). Povabljen je bil nazaj v Ameriko, da priredi več propagandnih go-

Zmagoslavna koračnica (Marcha triunfal)

Sprevod prihaja!
Sprevod prihaja! Ze slišimo trobente vpiti.
Ze jeklo oznanja z bleiski se sijaja.
Sprevod prihaja — železo in zlató!... O, borci zmagoviti!

Ze stopa pod loki, z okraski Minervinih in Martovih belih postav,
pod triumfalnimi loki, kjer Fame vzdigujejo trobente
dolge in ziate,

slavnostna slava zastav,
ki jih nosijo herojskih atletov roké robate!
Ze sliši se šum konjenikov, orožja žvenketanje,
mlaskanje uzd, ki žvečijo jih konji bojeviti,
sekanje ran ob tla s kopiti
in bobnov ropotanje,
udarjajoč ritem koračnic v spremljavo korakov:
tako stopajo vrste divjih vojščakov
v triumfalno slavo!

Ta hip so vzdignila medena trobila
mogočen zven,
vse v en tren,
da so v grom pozlačén
veličastni ponos zastav spremenila!
V njem bitke so, maščevalne rane,
mešanje ostrih žim,
perjánice, kopja, sulice otrovane,
kri, ki junakom vre v potoku, da z njim
zemljó pojé...
in črnih psov karavane,
ki ščuva jih Smrt, Poveljnik vojské...

Trobent glasovi — zlati kot zvezda,
so triumfalna predznanila
prihajajoče slave in nje spremljevalci;
z vrhov, kjer várjejo svoja gnezda,
sprostrli so v vetrove ogromna krila,
spuščajoč se k nam — kóndorji! Ze tu so: zmagovavci!

Ze stopa mimo parada.
Dedek vnukinji junake pokazuje,
glej, kako mu stara brada
nad mlími kodrčki v hermelinu valuje!
Lepe ženske stiskajo k srcem šopke rož,
pod stebrišči stoje z rožnatimi obrazi,
najlepša se zasmeje, da jo opazi
najbolj divji izmed zmagovitih mož.

Slava temu, ki nosi ujeto tujo zastavo!
Slava ranjenim, slava zvestim vojščakom,
ki naši so smrt od tuje roké! Slavo
pojte, trobente, jim! Lóvorjeve vence junakom!

Plemeniti meči, ki sukali so jih davni dedi,
iz svojih trofej pozdravljajo slavo novih zmagovavcev,
stari meči grenadirjev, silnih kot medvedi,
bratje še davnejših, kentavrskih kopij metavcev!

Trobente vojaške zvenijo,
glasovi zrak gostijo...

— Vse tiste meče daynine,
tiste sablje, ki jim sluje
čast v analih zgodovine;
in sonce, ki to zmago osvetljuje,
junaka, ki zdaj mladcem povečuje,
vsa materinska znamenja ljubeč brez konca;
in njega, ki je opasan z jeklom in z orožjem v roki —
preziral rdeča pomladanska sonca,
vetrove in zmrzali in v zimj sneg globoki,
srež in noč,
sovraštvo in smrt, vedoč, da gre za blagor očetnjave —

pozdravljajo z glasovi bronastimi trombe vojaške, pojoč
jim koračnico Zmage in Slave!

Poslovenil Tine Debeljak

vorov, od česar bi mogel živeti. Toda v New Yorku je zbolel za jetiko. Šel je v Guatemala. Njegova španska prijateljica z njegovim sinom je bila v Barceloni. Pač pa je prišla k njemu njegova prava druga žena in ga popeljala nazaj v Nicaragua na svoj dom. Tam se je lepo krščansko pripravil na konec življenja, napisal oporoko, imenujoč za dediča svojega španskega sina Rubén Daría Sáncheza in umrl 13. februarja 1916 v hiši svoje žene. Narod se je 6 dni poslavljalo od njega. Truplo so prenesli na univerzo, poslovali so se od od njega v imenu vlade ministri in pokopali so ga v katedrali v Leonu, prav tam, kjer je bil krščen. Pogreb je bil veličasten, kot da pokopavajo kralja.

Tako je bilo življenje pesnika, ki je na tej poti izdal 26 knjig, ki so vse postale klasično delo kasteljske jezikovne skupnosti. Darío je postal naravnost simbol te vsekasteljske skupnosti, kajti dvajset latinskih držav si ga lasti kot svojega pesnika. Bil je izrazit „kozmpolit“. Rojen je bil v Nicaragua, študiral v El Salvadoru in Hondurasu, delal v Čilu in Argentini ter eni in drugi državi je pel slavnostne pesmi (Cantos a la Argentina, Canto épico a las glorias de Chile); bil kolumbijski konzul, zastopnik Španije, in nicaragujski minister... Bil je mešane

krvi, tudi indijanske (zapel je tudi slavnostno pesem indijanstvu), bil je klasičist helenističnega duha, posrednik med grško in krščansko kulturo... zmes poganstva in krščanstva, toda z zmago katolištva, kot poudarja R. Ledesma. Francoski spiritus mu je bil domač, kakor tudi avtohtonstvo ameriških kultur. Njegova pot v duhovnost je šla kot pri Verlainu, kateremu je Darío napisal krasno posmrtnico. Postal je največji pesnik moderne dobe na področju Ibero-amerikanstva. „Pesniški kralj dveh Španij: evropske in ameriške“, je tudi eden njegovih „naslovov“, ki mu ga daje literarna zgodovina. Postal je še več: „univerzalni pesnik in pesnik za vse čase“, kot pravi Ledesma, Mene bi zdaj zanimalo najbolj to: Ali je bila kdaj kakšna zveza med slovensko bohemijsko v Parizu in Daríom? Ali je viden kakšen literarni vpliv na slovensko Moderno? Toda to so vprašanja, ki jih ne moremo reševati v zdomstvu.

Tudi ne vemo, kako so Slovenci dozdaj poznali Daría v prevodih njegovih del? Kdo jih je prevajal in kaj? Ante Debeljak? Gradnik?... Ne vem. Le to bi hotel, da bi ta prevod ene najbolj znanih njegovih pesnitev popularizirala njegovo ime tudi med Slovenci v zdomstvu vsaj za — stoletnico njegovega rojstva.

Dr. Julija Payman

Rubén Darío — čudež Amerike

Svet Organizacije ameriških držav je bil leto 1967 proglasil za „Leto Rubena Daría“. Ko so 25. januarja odkrili kip tega pesnika iz Nicaragua v osrednjem uradu te organizacije v Washingtonu, da počaste spomin stoletnice njegovega rojstva, ga ja glavni tajnik imenoval: Čudež Amerike, ker simbolično izraža Ameriko v najbolj srečnem trenutku njenega izražanja.

Osebnost tega slavnega sina Nicaragua, ki je svoji domovini dal nepriemerljiv položaj v kulturi tega dela sveta, ima izjemno čednost, da je izraz tega, kar nam more nuditi združitve plemenskih sil s svojimi indijanskimi in španskimi viri, da se dvigne do najvišjih vrhov človeške popolnosti v tveganim naporu estetičnega izražanja.

Nadarjenost in znanje pisatelju zdaleka ne zadostujeta. Če je res, da si duša sama gradi telo po svoji značilnosti, potem si gradi tudi ono drugo telo: govora in pisanja, še več, vse, kar se nahaja v vsakem najmanjšem delu in najmanjšem vlaknu, deluje v notranjosti in se sveti navzven. Vse, kar je razmišljajočega v človeku, je v tem, da svojemu delu končno vtisne svoj pečat in duhá. To je tako globoko utemeljeno, da kak izredni človek pove najbolj izredne stvari, toda tista višina se nahaja znotraj in tam deluje. Samo to, kar kot kak mehurček prihaja iz edinosti, more zopet ustvariti življenje in ga pustiti, da deluje. Torej je zadnji in najgloblji pogoj pisatelja, da svoj značaj pripravi za največjo čistost in popolnost, ki sta mogoči. Poznamo dela, v katerih je vsak drug napor v cvetu, ker pa jim manjka poslednje posvetilo značaja, delujejo kvarno in zmedeno, in to toliko bolj, ker se pisatelj začne izgubljeni in je toliko manj zmožen, da stvari vtisne pečat enotnosti in popolnosti.

Pisatelj, ki odgovarja svojemu poklicu, pa naj si je izvolil še tako majhno polje, zasluži vse spoštovanje in čišlanje. Zgrajen na vestni podlagi je pisateljski poklic najbolj častljiv v človeštvu. Saj je učitelj, voditelj, prijatelj svojih bližnjih in postane lahko njih prevajalec in duhovnik v najvišjem pomenu, če kot pesnik prinaša njihovim dušam ideal lepote ali jih dviga na svojih krilih.

In kako vse to? Dano mu je bilo, da vsaj včasih dvigne pajčolan, s katerim Bog pokriva skrivnost umetnostnega ustvarjanja, največjo vseh skrivnosti sveta. Vsi narodi, vsa verstva so od vsega začetka enoglasno smatrali stvariteljski proces za nekaj božanskega. Npr.: iz gole zemlje ponoči vzklije cvetlica. Toda najvišje je naše presenečenje, če vse to, kar je novega, ne ovene kot ona cvetka, če ne umre kot človek, če se v našem času napravi nekaj, kar preživi čas in vse čase. To pa ni več delo človeka, ampak delo Boga.

Ta čudež preživi vse čase, moremo reči, samo v enem področju: v umetnosti.

Knjige, katere pesniki in pisatelji ustvarjajo, se nam zdijo očitne, jasne: Čudež se začne, še preden te knjige, te slike zaradi privlačnosti, popolnosti in ljubkosti prežive naš čas in mnogo drugih časov. V tem in samo v tem slučaju čutimo, da je genij prevzel obliko v človeku in skrivnostno ustvarjanja našega sveta se je zopet ponovila v tem delu. Človek je dosegel nekaj, kar je drugim pridržano. Prelomil je zakon, kateremu smo vsi podvrženi: premagal je čas. Medtem ko mi drugi umrjemo in izginemo, ne da bi pustili sledi, od tega človeka vedno ostaja nekaj. Zakaj?

Edinole zato, ker je storil ono božansko stvariteljsko dejanje, iz katerega je nekaj izšlo iz minljivega. In kaj je storil ta človek? Iz toliko tisoč besed, iz katerih sestoji naš ali kateri koli jezik, jih je kot pesnik izbral nekaj stotin na poseben način, da bi tvorile nesmrtno pesem. Kot dramatik, kot pripovednik je ustvaril osebnosti, ki so nam blizu kot brat, prijatelj, človek, ki — kakor on — nosijo s seboj svojo božansko osebnost, ki preživi čase. Toda v tem zunanjem dejanju je odpravil zakon narave: ustvaril je novo, ki vnaema nestalnost. Zanj, kar je minljivega — in recimo zaupno, kar je božanskega v zemeljskem — je postalo čudež.

Kako je ta posamezni človek uredil čudež? Kako je ravno on — med milijoni — iz iste snovi, ki je vsem na razpolago, iz jezika ustvaril umetnostno delo? Katera tajna zmožnost ga je

usposobila za to? Kako deluje pravi umetnik? Mislim, da si je že vsak izmed nas zavestno ali podzavestno stavil to vprašanje do dna duše prevzet od kake poezije. Kdor išče pravi odnos do umetnosti, mora vedno motriti umotvor z dvojnimi čustvom. Ponižno ga mora doživeti kot nekaj, kar nadkriljuje njegovo lastno znanje, njegovo lastno minljivo življenje kot nekaj nedoumljivega. Hkrati se mora truditi, da doume, kako je nastalo to božansko iz našega zemeljskega.

Letos se množijo študije in življenjepisi Rubena Daría, neizpodbitnega mojstra modernizma, literarnega gibanja, ki prihaja iz poslednjih odsvitov romantike. Po svoji jezikovni prefinjenosti, povišanju občutljivosti, proslavljanju lepote in mojstrskemu obvladanju jezika, velja Ruben Darío za največjega latinoamerikanca. S svojim posebnim talentom — umetnostnim in pesniškim —, je že kot 25 leten poznal vse, kar je modernega, vse, kar je grodrlo v pesnikovo mišljenje zlasti preko francoskih knjig. Vse njegovo občutenje in mišljenje je zelo zelo francosko. Kako pa si je mogel prilagoditi vse sestavine francoskega duha? Juan Valera, pesnikov prijatelj, pravi: „Izmed književnikov polotoka (Španije), katere sem poznal, ga ni z več mednarodnega duhá ali ki bi bolje govoril francosko.“

Vemo, da je Víctor Hugo, čigar ime tolikokrat srečujemo na tistih 1.120 straneh „Obras Poéticas Completas“, bil patriarh besede. Charles Boudelaire, čigar stoletnico smrti, ne rojstva, letos gotovi ljudje proslavljajo, je Ruben Daría samo peljal čez vrt, čigar cvetke so vse zrasle iz zla. Kreпки Hugo je postal njegov Niagara, čigar besede so sestavljene iz dolžin in širin. Nicaragujski pesnik je moral poznati delo Hofmannsthalovo: „Razvoj pesnika Huga“, čudovito disertacijo, katero je pesnik predložil dunajski univerzi v dosego doktorskega naslova, tako da smem trditi, da kar je avstrijskega pesnika povedlo v francoščino, je peljalo tudi tega pevca iz Nicaragua k francoskemu patriarhu. S tem hočem reči, da je to neprimerljivo življenjsko delo bilo zgrajeno na velikanski podlagi jezika, in pa da skoraj ni nobene besede francoskega jezika, katere ni poklical, da sodeluje v tem bleščečem vzvišenem življenju.

Drugi vpliv mu je došel od W. Whitmana. Ta severnoameriški pesnik (roj. l. 1819) mu je prinesel glas Amerike. Njegovi „Listi trave“ (1853) opevajo v svobodnih verzih demokracijo. Obrnivši se nanj s pesmijo mu Ruben Darío pravi: „V železni deželi živi veliki starček / lepo kot kak patriarh, vesel in svet / ... Njegova duša se zdi zrealo kar je neskončnega / ... kot kak prerok svojo pesem poje“. Walter Whitman nam je dal Ameriko v poeziji kot noben drug ameriški pesnik tega za dolgo časa ni storil. Lahko rečemo, da je takratna Amerika poznala samo prozo. Herman Melville je dober primer za to, ker je našel pozicijo šele potem, ko je že bil napisal večino svojih del v prozi. V tistih letih si je Amerika osvajala Zpad, se borila in si celila rane državljanske vojne. Ker pa je njegovo književno delovanje bilo razdeljeno ni bila naklonjena poeziji, je imela samo npr. New England, izjemno književno kulturo, katere velik duhovnik je bil Emerson, predhodnik W. Whitmana.

Tudi Leconte de Lisle, mojster parnasovcev, je dobil svojo pesem od Daría. Tuli bližnjim in daljnim deželam je ta pevec iz Nicaragua posvetil pesmi. Pred vsem pa opeva umetnost. Mnogo je pisatelj, ki nas peljejo v kraljestvo — lepote: Romain Rolland, Hegel, Zweig. Tudi moja doktorska disertacija „Vpliv likovne umetnosti na poezijo Rainer Marija Rilkeja“ me je peljala od Vzhoda na Zpad.

Pustimo pa govoriti Daría samega, ki zna bolje kot kdorkoli opevati lepoto.

Pravi:
„Umetnost je žig, katerega odtlej Gospod vtisne / v kogar se mu zdi boljši / kot kak božji plamen — neskončna luč umetnosti.“

Tako da tudi mi moramo s tem pevcem reči, ko naše življenje začne pevmati in je naša dolžnost že izpolnjena, da smo svoj majhen delež že prispevali k splošnem blagru človeštva, potem je dobro in čisto naravno, da hrepenimo po čisti Lepoti, ki je cilj našega Romanja.

Novice iz Slovenije

V Ljubljani je bil od 28. avgusta do 9. septembra seminar slovenistov. Pripravila ga je filozofska fakulteta ljubljanske univerze. Letošnji je bil že tretji ter je bil posvečen spopolnitvi znanja slovenistov o slovenskem jeziku, literaturi in slovenski kulturi. Udeleževalo se ga je 36 slovenistov iz Bolgarije, Romunije, Madžarske, Poljske, Sovjetske zveze, Vzhodne in Zahodne Nemčije, Avstrije, Italije, Danske, Francije in ZDA.

Slovenski hmeljarji z letošnjim pridelkom niso preveč zadovoljni. Precej pridelka je najprej vzela suša, zatem pa nevihta po raznih krajih v Sloveniji v drugi polovici avgusta. Temu se je pridružilo še prezgodnje obiranje, kar je tudi občutno zmanjšalo količino pridelka. Po dosedanjih podatkih so letos v Sloveniji pridelali 400 ton manj hmelja kot pa v letu 1966, kar predstavlja izgubo skoro ene milijarde starih dinarjev.

V Sloveniji je bil letos do konca avgusta 6979 prometnih nesreč, v katerih je izgubilo življenje 253 ljudi.

V občini Ravne na Koroškem je okoli 800 kmetij. Zasebni kmetje imajo tu že nad 250 kosilnic.

V Celju je bila od 2. do 5. septembra velika vrtnarska in sadjarska razstava. Pripravilo ji je celjsko vrtnarsko društvo s tamošnjo vrtnarsko šolo, ki je edina te vrste v Sloveniji ter je iz nje izšlo že nad 100 vrtnarjev.

Jugoslavijo je v prvih sedmih mesecih letos obiskalo 1.860.000 turistov. Največ jih je prišlo iz Zahodne Nemčije, zatem iz Avstrije, nato pa iz Italije.

Slavko Komar je novi Titov veleposlanik v Indiji.

Splošna plovba v Piranu praznuje letos 13. obletnico ustanovitve. Za ta jubilej je 19. septembra prevzela novo 8500 tonsko najmodernejšo ladjo Postojna. Ladja je dolga 135 m, široka 20 m, ima posadko 31 moških s tovorom lahko pluje 17,5 milj na uro. Stala je 5,7 milijard starih dinarjev. Splošna plovba ima sedaj že 18 ladij.

V Dolenjskih toplicah so se 10. septembra začele slavnosti, ki so jih pripravili za 200. letnico obstoja tega zdravilišča.

Na posvetovanju sadjarskih stro-

kovnjakov, ki je v okviru pomurskega sejma 11. septembra v Gornji Radgoni, so govorniki poudarjali, da tudi ob letošnji dobri letini doma ne bi smelo biti preveč jabolok. Če bi jih v Jugoslaviji porabili le po 25 kg na leto na vsakega prebivalca, kar je precej manj kot v večini evropskih držav, bi potrebovali okoli 50.000 vagonov jabolok. Letošnji pridelek pa dosega le 20.000 vagonov. Trgovska podjetja pa zaradi pomanjkanja obratnih sredstev kljub temu premalo odkupujejo jabolka. Čaka jo na zimske mesece, misleč, da bodo tedaj lahko dobili ceneje manj vredna jabolka iz sosednjih držav. Zato so sadjarji zahtevali, da bi bilo prepoved o uvozu jabolok podaljšati do meseca aprila. Z avstrijskimi in madžarskimi sadjarji je bil tudi razgovor o uspešni obrambi sadjarstva pred točo.

Na Kozjanskem je 8. septembra padala kot gosja jajca debela toča. Čeprav je padala samo nekaj več kot 10 minut, je povzročila veliko škodo, ki je ocenjena na več kot sto milijonov starih dinarjev. Uničila je poleg sadja vse poljske pridelke. Veliko škodo je povzročila tudi po strehah, na katerih je pobila več kot polovico opeke. Zadržna toča, kakršne najstarejši ljudje ne pomnijo v teh krajih v zadnjih 100 letih, je že tretja vremenska nesreča, ki je letos zadela ljudi v tem delu Slovenije. V zgodnji pomladi je pozeblo žito in ribez, poletna suša je zmanjšala pridelek krme in krompirja, zadržna toča pa je uničila let. pridelek korenice in vse sadje.

Umrli so. V Ljubljani: Apolonija Reček roj. Nemeč, Vital Seunig, Pepina Sancin roj. Prodan, Mihael Klobčič, Josipina Klančar roj. Zalar, Franc Nožič, Jožefa Zorc roj. Kovačič, Stane Pavčnik, Franciška Pegam, Anton Kaluža, upok., Franc Sternad, upok., Tilka Simčič roj. Šega, Jože Zevnik, Marija Zlogar, Angela Tacar, Franciška Šebenik roj. Dolničar, Albina Presl roj. Kavčič, Jakob Trebec, upok. dr. Jože Juhart, vseuč. prof., Ivo Volarič, upok. Jelica Birtič roj. Pregelj, Angela Golobič, učit. v. p., Jože Zarabec, Boris Serne, Antonija Kasper, dipl. inž. Alfred Killer, Anton Zvokelj, upok. in Valentin Šarman, pos. v. Suhi, Angela Kunstelj roj. Kavčič v Zireh, Jože Goršič, pos. v. Žalni, Alojz Resnik v Krškem

ŠOŠTARČKOVEMU GOSPODU

(Nadaljevanje s 4. strani)

ti smo ga pokopali v Buenos Airesu. Tam si upravljal grosupeljsko cerkev. Pozneje si postal kaplan v Cerknici in si poznal grahovsko tragedijo. Bil si z ljudstvom, z njim si šel v izgnanstvo in delil z njim taboriščna leta v Spitalu in se potegnil z njimi za morje sem, kjer te je zajela smrt.

In tu sva se shajala kjer koli in kadar koli, a vedno sva se dobila na tisti Hudičevi brvi, ki je delila „mistince od puštevcev“ in živela doma. Za šoštarčkovega gospoda je bil Puštalo to, kar je bil za ves rimski svet Forum Romanum: „Umbilicus mundi“, popek sveta! Od tam je šel v svet, tja se je povračal. Vedno in od povsod! Nisem poznal človeka, ki bi bil toliko navezan na svoj rojstni kraj in svoje ljudi, kakor Janez. Poznal je slednjo bajto v svoji okolici. In ta je bila ves desni breg Poljanščice do Dolomitov. Slednja novica od tam mu je hladila domotožje in ga razplamtela nanovo. Branil se ga je, pa se mu vdajal. Odklanjal je vse prošnje na vrnitev, pa sanjal samo o njej. Nihal je med obema svetovoma, in ni bil nikjer. Nemir je bil v njem, ki ga je gonil od hiše do hiše, kjer je obujal spomine na dom, in se mu sproti tudi odrekal. Da, dragi Janez, ta dom Ti je bil največja skrivnost v duši, sladkost in muka, ki te je silil, da bi vzletel perno in ga opisal, kakor bi ga moral in si ga poskušal v „Velikem tednu“ in „Romanju gospoda Antona“, ki je tvoje romanje v ta svet. Vedno si mi trdil: „Ko bom prišel stanovat v Slomškovo dom, kjer je pripravljena sobica zame, bom začel takoj pisati povest iz Puštala“. Nisi prišel do te sobice, ne do povesti, v kateri bi izpisal svojo ljubezen in bolečino.

Doživel pa si veselo odkritje Blaznikovega Pavleta s Podnun, da se da Puštalo razlagati malo drugače kakor smo ga doslej, namreč, da je nastal iz nemške besede „Burgstelle“ (kraj gradu), kakor je dokazal za najdeno sled gradu na Križni gori. Analogno tudi

grad v Puštalu ni bil grajski hlev, ampak grad in celo neodvisen od loškega gospodstva! Iz „hlevarjev“ so Puštalci postali „graščaki“. Kakšna odlika za gospoda Janeza, ki je zdaj lahko nastopal proti „mestencem“ na enaki nogi! Nešteto krat sva se o tem menila, in hotel bi zdaj, da bi Blaznikov Pavel zvedel, kako je počivil s tem šoštarčkovemu gospodu zadnja leta!

In zdaj si našel svoj pravi Dom tam, kamor smo namenjeni vsi — domov, k svojemu Bogu. Nisi več brezdomec, saj si tam, kjer je dobro počivati, v naročju samega Boga, kateremu zvesti hlapec si bil vse življenje.

Dragi Janez. Danes, prav danes, ko govorim in pišem te besede, je trideseti dan Tvoje smrti in je v Puštalu žegnanska nedelja. Na Tvojem Hribcu, kamor se pride mimo štirinajstih križevih postaj, je danes vsajenjska slovesnost. Danes tam vsi govore o smrti šoštarčkovemu gospodu tam v daljni Argentini, kakor mi govorimo o Tvojem rojstvu v Puštalu. Domovina in Tujina sta se združila v eno celoto v Tvoj spomin. Janez, spet si cel, ne deljen: Tvoj nemir se je umiril in Tvoj duh je svobodno zajel Hribec in Ramos Mejia. In v tem objemu so vsi Tvoji domovi in tam, ki si jih brezdomec imel in ki so bile samo postaje na Tvojem Hribcu...

V Puštalu je danes žeganje...

K šoštarčkovim še stopim čez to Hudičovo brv, ki še vedno deli dva sveta, da se zahvalim za žegen od tam, ki je prišel nad slovensko ramoško srenjo, in da izpričam, kako dobro štuci-hruštuči duše love in da jih maramo zelo... zelo... kot je pokazal pogreb, ki je bil velik, kot je bila velika Janezova dobrota. Pa tudi, da se opravičim, ker se ga nisem udeležil, ter da se poklonim njegovemu spominu na njegovem in mojem kraju.

10. 9. 1967. Jamnikov Tine s Podnun

SLOVENC I V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Pogreb Cirila Skebete

Pogreb Cirila Skebete, ki je umrl 15. t. m. na posledicah opeklin, ki jih je dobil ob eksploziji petrolejskega kuhalnika, je bil v petek, 21. septembra, ob pol štirih popoldne. Krsto z njegovim truplom so pripeljali v Slovensko hišo, kjer je bila zanj v kapeli pogrebna maša. Imel jo je g. dr. Alojzij Stare, ki se je rajnika spominjal tudi v govoru z verskega stališča.

Po pogrebni maši in molitvah Rešimo se krsto s truplom rajnega Cirila Skebete prenesli pred spomenik žrtvam komunistične revolucije. Tu se je od rajnika najprej poslovil prof. Pavel Verbic z omembo vsega pokojnikovega dela, ki ga je opravil kot študent v katoliških dijaških organizacijah najprej v Novem mestu, nato v Ljubljani, pozneje pa tudi v begunstvu in izseljenstvu kot protikomunistični borec.

Za prof. Verbičem je povzel besedo pokojnikov sošolec in rojak g. Jože Guštin, tajnik kardinala dr. Caggiana. Poslovil se je od njega tako v svojem imenu, kakor v imenu njegovih sestra v domovini, zatem pa poudarjal pokojnikov odkritosrčnost in iskrenost, iskatero je vedno nastopal. V kasteljanščini se je zahvalil podjetju, v katerem je bil rajni Čiko zaposlen in njegovim delovnim tovarišem za lepo udeležbo na pogrebu ter za vso moralno in materialno pomoč, ki so jo izkazovali rajnemu Cirilu Skebetu zlasti v dnevih pred smrtjo.

Po teh govorih so številni slovenski in argentinski pogrebci spremili rajnega Čikota na pokopališče Flores, kjer je sedaj njegovo zadnje zemsko bivališče.

Naslov dr. Kreka

Dr. Miha Krek
3495 Woodridge Rd.

CLEVELAND, Ohio 44121
U S A

Osebnosti

Družinska sreča. V družini Lojzeta Modica in njegove žene g. Barbare roj. Maček se je rodila v soboto, 23. septembra t. l., hčerka Tatjana-Uršula. Hčerka je 26. t. m. razveselila tudi družino Lojzeta Mehleta in njegove žene g. Marije roj. Tomažin. Srečnima družinama naše čestitke.

† Maks Sever. Iz Ljubljane je prišlo žalostno sporočilo, da je dne 9. septembra umrl Maks Sever, biv. veletrgovec. Pokopali so ga pri Sv. Križu v Ljubljani. V Argentini žaluje za njim njegova hčerka ga. Žarka z možem Ivanom Adamičem in hčerko Katro, katerim izrekamo ob hudem življenjskem udarcu iskreno sožalje, rajni pa naj mirno počiva v domači zemlji.

† Avgust Iglič. Dne 30. avgusta t. l. so se v domovini iztekli dnevi življenja Avgustu Igliču. Rajni zapuščila sinova Boža in Duška, snahi Martinko roj. Mali in Niko roj. Adamič ter vnuk Majo, Sandro, Petra in Irencu. Vsem ob izgubi dragega očeta, deda, tasta in strica izrekamo sožalje, rajnemu pa želimo večni mir in pokoj.

† Martin Pergar. V Ljubljani je 9. septembra t. l. umrl v 77. letu starosti Martin Pergar. Zadnje zemsko bivališče je dobil pri Sv. Križu v Ljubljani.

Namesto nagrobnega govora Laknerjevi gospe

List za listom pada v jeseni z drevesa življenja ter nas opozarja, da bo prej ali pozneje tudi vsakdo od nas podoben rumenordečemu listu, ki ga lahko veter odtrga od matere-debla ter zibajočega v zraku spušča polagoma na tla. Zgodnji pomladni vetrovi (na tej južni strani poloble) so odtrgali spet en list, ki je v življenjski kartoteki nosilo ime Ane Laknerjeve, ter ga odneslo k vnožju Vsemogočnega prestola, rekoč: „Ti imaš svojo skromno in zvesto služabnico, Tvojo volja se je zgodila...“

Pokojna ga. Laknerjeva je prišla za možem v Argentino tam okoli leta 1933 kjer je njen tudi že pokojni mož bil že zaposlen kot bančni uradnik in šef Jugoslovanskega oddelka v bišvem Banco Germanico. Tedaj je bilo v navadi, da so v večini tujih bank imeli tudi oddelke vseh številnejših evropskih nasebin. Tja smo dajali naslove za oddaljeno korespondenco zaradi nestalne zaposlitve oziroma stanovanj. S takim oddelkom smo imeli bližje stike bodisi osebne ali pismene, in nanje smo se obračali v potrebi ali stiski, kjer nam je bil pokojni gospod Franc Lakner širokogrudno na razpolago.

Dobro se spominjam, ko sem ob koncu leta 1934 prišel iz notranjosti ter se srečal neko nedeljo po popoldanskih molitvah z gospo Laknerjevo ter nje-

Za njim žalujejo žena Terezija roj. Klopčič, sinovi Franc, Ivan, Anton z družinami, Ciril; hčerki Ivanka por. Markez in Marija por. Polak z družinami globoko sožalje, rajni pa naj mirnoma ter ostalo sorodstvo. Vsem izrečno počiva in pri Bogu uživa rajsko veselje.

CASTELAR

Lep večer je bil v soboto 23. t. m. na Pristavi. Pripravila ga je krajevna slovenska srenja Francetu Gričarju za njegovo 50-letnico, ob enem pa tudi za slovo njemu in njegovi družini pred odhodom v ZDA. Pograjčeva Alenka je jubilatantu izročila najprej šopek nageljnov s priložnostnim voščilom, nato pa so s toplimi nagovori prikazovali Gričarja kot odločnega protikomunističnega borca, ter močno socialno čutečega slov. mizarskega mojstra, predsednik Društva Slov. pristava France Pernišek, g. žup. Matija Lamovšek, Miha Benedičič, vzgojiteljica šolskega tečaja dr. Franče Prešeren, gdč. Mija Markeževa, Pavel Rant, dr. Jože Krivec, Slavko Skaberne in Ivan Kopač. Zahvalili so se mu za vso pomoč in za opravljeno delo za slovenske ljudi in želeli njemu in njegovi družini vso srečo v ZDA.

MENDOZA

Na mali šmaren je v Mendози velik provincialni praznik: Virgen del Carmen de Cuyo je zaščitnica andske vojske (Ejército de los Andes) in na ta dan jo počastijo vse civilne in zlasti vojaške oblasti. K slovesni maši, ki jo je v baziliki sv. Frančiška daroval apostolski admin. msgr. Jakob Olimp Maresma, je bil naprošen za petje naš zbor.

V nedeljo, 10. t. m. smo mendoški Slovenci doživeli lep praznik. Naš rojak, č. g. Ivan Tomažič, ki je od l. 1950, polnih 17 let župnikoval v kraju Santa Rosa v naši provinci, je bil imenovan za župnika v fari Godoy Cruz, ki se na jugu drži mesta Mendoza. V trenutnih okoliščinah je to župnijsko mesto morda ena najodgovornejših točk v naši škofiji. In ta je bila zaupana našemu rojaku, požrtvovalnemu in vneta-

Bela krizantema na mamin grob

Kako je bilo s Tvojo pomladjo, vem samo iz Tvoje pripovedovanja. Tako si mi povedala nekoč, da pravega otroškega in dekliskega veselja ni nisi uživala. Že v rani mladosti si se navadila trpeti.

Kar mi gre spomin nazaj, je koroška revolucija. To je bilo takrat, ko so koroški janičarji zato, ker so dobili v hiši „Mir“ (slovenski list), hoteli Tebe, ata in nas otroke enostavno poklati. Še danes vidim Tvoj odločni nastop in Tvoje hrabro srce, pred katerim so trenutno klonili avstrijski vojaki in podoficirji. Še danes vidim Tvoje solze radosti, ko nas je v zadnjem hipu rešila Malgajeva vojska. Še mi je v spominu romanje v begunstvo.

Potem smo bili berači. Takrat nisem umel rose v Tvojih očih, ko smo Te prosili kruha in si nam čez nekaj časa prinesla krompirja. Le kje si ga vzela? Kleti nismo imeli, hramba je bila vedno prazna.

Sledilo je nadčloveško garanje družno z našim pokojnim atom. Na dvajsetletno garanje je Nebo poslalo svoj blagoslov. Tik pred drugo svetovno vojno smo poplačali pred desetimi leti kupljen grunt. Vmes si morda — in mi s Teboj — tolikokrat poslušala tisto

Odpri srce, odpri roke

Zopet trka Vincencijeva konferenca na vaša srca. Prvi teden v oktobru je namreč Dobrodelni teden. Odpri srca in podprite prizadevanja te Dušnopastirske ustanove in prid bolnim in rezevtem! Njih število se vedno bolj veča, potrebe so ponekod kar kričeče.

Mnogoterim rojakom je Bog blagoslovil njih delo in trud, da so postali kar dobro situirani. Drugim še številnejšim je bilo dano, da so si postavili svoje domove in imajo redno službo, da preživljajo sebe in svoje. Nekaterim izmed njih, ki so delili z nami usodo begunstva, pa ni bilo omogočeno napredovati v gmotnem oziru, zopet druge je bolezen položila na posteljo in izčrpal morebitni prihranek. Z razumevajočim srcem in radodarno desnico se jih spomnimo!

Vincencijeva konferenca

mu božjemu služabniku. Svojo redno slovensko mašo smo za to nedeljo opustili, da smo se lahko v čim lepšem številu mogli udeležiti ustoličenja novega župnika. Res se nas je zbralo lepo število. Z iskreno in prisrčno pozdravno besedo si je novi župnik brez dvoma pridobil srca vseh navzočih faranov. Ob sklepu sv. daritve pa je v španščini pozdravil kot argentinski državljan, pa sin slovenskega naroda, številne navzoče rojake z zahvalo za njihovo navzočnost in komunitarno sodelovanje ter s sklenjenimi rokami in globoko nagnjen nad oltar v ganotju poslušal, ko je iz vseh koncev hiše božje zadonela naša „Marija, skozi“ življenje. Gospodu župniku želimo na novem dušnopastirskem mestu vso pomoč sv. Duha!

V ponedeljek, 11. t. m. pa je med nas posegla spet smrt. Žrtev je bila gospa Ivanka Brozinova. Po mučni in kratki bolezn (srčna tromboza) jo je Gospod poklical k sebi. Pokopali smo jo v terek popoldne na mendoškem pokopališču. Trem hčeram in sinu, ki žive tu v Mendози, ter vsem njihovim želim sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje, pokojni mami pa naj ljubi Bog nakloni vso svojo milost!

Bb

žalostno pesem: Prvemu — drugemu — in — tretjemu!

Prve dni vojne. Nemška soldateska je pod vplivi gotovih domačinov zaplesala najostudnejši ples, v katerem se je zgrudil naš ata. Ti si nas spremljala naprej. Spremljala v čas revolucije, med dva mlinska kamena, ki sta nas hotela zmeti; prav dobesedno vzeto. Ko smo obupavali, si nas bodrila in nam predočevala božjo Previdnost, ki bdi nad nami, Kolikršna je bila Tvoja vera!

In kolikršna je bila Tvoja modrost! Kje si se učila pedagogike? Vse Ti je bilo tako enostavno. Dve prizmi si posedovala: Bog, domovina, in vsa dogajanja, kakor tudi bodočnost si gledala skozi njiju.

Naužij se sedaj Boga, ko ga gledaš iz obličja v obličje, za domovino pa poprosi Očeta, naj ji skoraj, skoraj prisedi lepše življenje!

Ozri se tudi, mamica, na Tvoj poganjek, ki v daljni zemlji, izruvan iz plodnih domačih tal, hoče živeti in Te vsaj skromno posnemati! Ozri se na njegove brote, dvigni roko v blagoslov, da Tvoje cvetje nikdar ne zamre!

M. O.

iskati zdravniške pomoči ter je čez tri dni v bolnišnici za vedno zatisnil oči. Mesto med belokranjske jelke in kostanje so ga odpeljali med ciprese na Zale, k zadnjem pokojju...

Ko sem pred leti obiskal njihovo domačijo v domovini ter po vrnitvi predložil zapuščeno kmetije pri Dragatušu, sta gospe Ani Laknerjevi spolzili dve debeli solzi po licu: „Prihodnjo pomlad pojdemo, prav gotovo pojdeva.“ Četrto pomlad ko so cveteli kostanji na robu njene domačije in bele jelke pokazale prve česarke na griču za vasjo, so blago gospo Ano odnesli med venc na Čakarito, da se v onostranstvu snide s svojim dragim možem Francetom...

Ko človeku stiska srce ob skopnem grobu, in ko vržeš pest prsti na krsto dobrega človeka kot zadnji pozdrav ali znak spoštovanja pokojniku, se človeku hote ali nehoti vsili vprašanje o smislu življenjskega potovanja po tej dolini solza, kjer mnogi kopičijo tostranske dobrine kot nekaj rešilni pas pred koncem tostranske poti; vrzi na tehnično življenje dobrih del, kot sta ga živela zakonca Lakner, na eno stran ter na drugo svoje zemejsko gmotno bogastvo: vidimo odločilno težo prvega, ko z lahkoto premagajo piškavo vrednost zemejskega materialnega bogastva.

Počivaj v miru, dobra in blaga ga. Laknerjeva!

A. Podlogar

15. mladinski dan v Slovenski vasi 24. sept. 1967

Ko so nam pri vohu na igrišču pripeljali znake in smo opazili na njih navdoba o petnajstem mladinskem dnevu v tej slovenski naselbini, smo se vprašali: Kaj je res že 15. mladinski dan? Kaj Slovenska vas že tako dolgo obstoji? In je mladina vsa ta leta vztrajno prirejala te dneve?

Vsi, ki kaj prijemamo, vemo, da ni majhna reč ta vztrajnost. Zato je predvsem čestitati obema mladinskima organizacijama Slovenske vasi. Potem jima je treba čestitati k vrenemu, ki sicer ni zasluga, ampak sreča; bil je namreč krasen pomladni dan. Najbolj je pa treba čestitati k lepo uspelem programu, ki se ga je splašalo gledati. Tudi postrežba je bila v redu in srečolov ne preveren, ker so ljudje odnašali kar lepe dobitke. Končno je brezhibno enourno predvajanje dveh filmov o olimpijskih igrah v Tokiju, ki ju je posodila japonska ambasada, zelo posrečeno dopolnjevalo program.

Prireditve se je prav za prav začela že dopolne z mladinsko mašo, pri kateri je č. g. Sodja Franc CM podal nekako ideologijo naših mladinskih organizacij. Popoldne so se nastopajoči, vaščani in gostje od zunaj začeli zbirati že v prvih urah. Okrog 16 je Mimi Bokalič spregovorila v imenu obeh organizacij (predsednik krajevnega odseka SFZ je bil službeno krajan) v pozdrav vsem navzočim, nakar je povzel besedo zvezni predsednik Ciril Jan, ki je pozival mladino k vztrajnemu prizadevanju za doseganje ciljev organizacije.

Takoj so sledili nastopi. Pred celotno zbranim občestvom Slovenske vasi in precejšnjim številom gostov so nastopali po vrsti:

Malčki, od tistih, ki so komaj shodili, pa do onih okrog petega leta, fantiči in deklečki, oboji skupaj; kakih 16 parov jih je bilo. Čudili smo se, kako je mogla Mimi Bokalič v toliki meri poetiti ta drobiž, saj so se menda ti otroci to pot prvič dati vladati kak drugi, ne materini ali očetovi volji...

Otroci od petega do nekako devetega leta, ki sta jih navadili Slavka in Mari Urbanjiva in ki jih je bilo tudi kakih 30 obojega spola, so kajpada predvajali že bolj zahtevno vajo in so jo izvedli brez večjih napak.

Mladenke, kakih 20 jih je bilo, starih do nekako 14 leta, so pod vodstvom Mari Sušnikove izvedle elegantno vajo s sončniki, zelo primerno za dekliški nastop.

Mladci so pod vodstvom Boga Rozine nastopili z zelo posrečeno kombinacijo običajnih prostih vaj in talne oziroma orodne telovadbe. Bilo jih je kakih 20.

Dekleta, spet pod vodstvom Mari Sušnikove, so predvajale vajo s krogi, pol balet, pol telovadba, zelo zahtevno. Kakor pri nastopu mladenk smo tudi pri tem nastopu z veseljem ugotovili, da ne gre le za tradicionalno rajanje ali simbolične vaje, ampak za strokovno zamišljeno, moderno dekliško ritmiko, ki je vse bolj vsestranski izraz ženske duševnosti in telesnosti kot pa prejšnji stili dekliških nastopov. To so verjetno blagodejni vplivi študija sodobne

ženske gimnastike, ki se mu še vedno posveča ga. Vivodova.

Tudi fantje, kakih 16 jih je bilo, so nas presenetili z novostjo, da niso nastopili s prostimi vajami (ki so jih prejšnja leta zelo skrbno pripravili in tudi precizno izvajali), ampak z različnimi oblikami talne telovadbe s pomočjo mize in blazin. Vadil in vodil jih je Franci Sušnik, ki študira na tukajšnji Visoki šoli za telesno kulturo. Te vrste vaj terjajo več mišic in prožnosti telesa kot takozvane proste vaje, ki pa po svoje zahtevajo več discipliniranosti in enotnosti v izvajanju. Zlasti zadnja točka nastopa fantov, ko sta dva, vsak iz enega konca mize, držeč stoji, tvorila most, pod katerim so potem vsi nastopajoči fantje izvajali drzne „polete“ preko mize, je zelo ugajala in bila burno pohvaljena.

Naj k izvajanju celotnega programa podamo nekatere pripombe:

1. AH se ne bi mogel spet uvesti takimehovani „rajalni pohod“ vseh nastopajočih v začetku in njih uvrstenje pred odrom, na katerem naj se potem pojavijo govorniki in kjer bi bil tudi prostor za častne goste? Tako kot je bilo to pot, da sta govornika pozdravljala skrita pri oddajniku, naj ne bi bilo nikoli več, kajti če je vsega skupaj deset ljudi poslušalo, je bilo veliko. Škoda, škoda posebno zaradi članstva, ki od govorov, ki sta bila po vsebini pred vsem njemu namenjena, ni prav nič imelo. Če bi se vsi skupaj zbrali, uvrščena mladina in mi vsi okrog nje, kako lep pogled in kako močno doživetje, ki bi ustvarilo najboljši odmev besedam govornikov v srcih vseh.

2. Nastopi naj se čim bolj skrbno pripravijo, ne le radi popolnosti izvajanja, ampak tudi, da se mladina že zgodaj navadi solidnosti in odvadi površnosti. Seveda je to nemogoče, ako se le nekaj preje vadi za nastop. Nastop naj bi bil le sad in prikaz, nekaj javni izpit celoletnega in načrtnega telovadnega vajenja vseh skupin. Niso vaje zaradi nastopa, ampak nastop naj bo sad vaj.

3. V bodoče naj se ne ponovi res nevshečen prizor, ki so se mu sicer vsi prizanesljivo smejali, a ga nikakor ne odobrvali; tisti, ki smo mu prisostvovali, že vemo, za kaj gre..., opisovati ga pa ne kaže.

4. Ker je namen mladinskih organizacij ne le telesna kultura, ampak tudi verska in narodna, naj bi bil mladinski dan vsakega odseka, tudi lanuškega, izraz verskega in narodnega prizadevanja naše mladine. Udeležba pri dopoldanski mladinski maši naj bi bila še bolj splošna, pomnožena s kar najbolj številnimi zastopniki drugih bratskih odsekov. Popoldanski program pa naj bi nujno vseboval tudi kako množično narodno točko, recimo petje narodne himne (poleg argentinske, obenem z dviganjem in počastitvijo obeh zastav!), pa kakšna mogočna zborna deklamacija vseh uvrščenih nastopajočih. In kje je ostalo petje mladinske himne...

5. Opazili smo v vrstah nastopajočih fantov in deklet velike vrzeli, še preveč pa smo jih opazili med gledalci. Res je, da mnoge starejše ovira po-

klična zaposlitev ali nočni šolski urnik, a vendar s celotnimi vajami bi bilo mogoče brez večjih težav doseči bolj polne vrste naših nastopajočih fantov in deklet ob tej najslavnejši priliki kot je mladinski dan v vsakem kraju. Okrog 140 nastopajočih iz srenje vsega skupaj kakih 500 ljudi, je res lepo doživetje, koliko lepše bi bilo, če bi jih bilo do 200!

Tele pripombe so napisane dobrohotno, bolj v pobudo k izpopolnitvi kot v grajo. Nasprotno, kljub vsemu je treba reči, da sta obe organizaciji opravili veliko delo, ki predpostavlja veliko nemajhnih žrtve, zlasti pri vodilnih. Hvalni smo jima za ta lepi dan, ki ga je naredil Gospod, a preko idealne mladine! Naj bo naša hvaležnost dejanska, da podpremo, tako moralno kot materialno, našo mladino in njeni organizaciji, zlasti starši, ki jim je dobra mladinska organizacija lahko v veliko dopolnilo pri vzgoji našega največjega zaklada, naše mladine!

L.L. CM.

RAMOS MEJIA

Šola Antona Martina Slomška v Ramos Mejiji

Že dolgo se nisimo nič oglasili, da bi marsikdo lahko mislil, da šola A. M. Slomška v Ramos Mejiji nič ne dela. A temu ni tako. Že v letošnjem letu smo imeli več prireditve: roditeljske sestanke, domobransko proslavo, očetov god in 19. avg. otroško praznovanje. Za uvod je požrtvovalna voditeljica ga. Vera Holosan povedala, kaj je namen letošnjega praznovanja otroškega dne:

„Mladost je otrokova last. Otroški dnevi — sončni dnevi polni radosti, sreče in prešernega smeha.

Vendar tudi v tem ni pravice.

To uro se hočemo spomniti vseh, ki jim je delež trpljenje in beda vsakdanja spremljevalka.

Spomnimo se tudi naših velikih mož, katerih mladost je bila trda in neizprosna, in ki so kljub trpljenju ustvarili velika nesmrtna dela.

In končno še nekoga, ki je komaj pred kratkim odšel od nas, pok, g. duhovnika župnika Janeza Kalana. Otro-

ška srca so mu bila blizu, rad jih je imel, ker je tudi njegova mladost bila trda in žalostna.“

Največji poudarek praznovanja pa je dal sam otroški drobiž z različnimi prizorčki. Po pripovedovanju staršev in morali poslužiti le vlaka. Vodil jih je spretni in sigurni sprevednik J. Mikelj in I. Sifer. Kar lepo število potnikov se je odzvalo: Sifer, Smole, A. M. Makovec, I. Leban, A. Kelc, J. Drenšek, Fink. Recitacija: „Očetova ura (Zupančič), „Oče strah“ (Stritar) šturm F., Berlot P., Smole S., Skubic so potrdili, da je v otrocih zanimanje in živ spomin mogoče, katero je občuteno podala V. Holosan. V. Reznikar pa bi bila najrajši ptičica, ki bi najhitreje dospela domov. Na pot v Slovenijo so se učiteljev so si otroci zaželeli obiskati lepo Slovenijo. In v duhu so to storili na svojo dlan. Sledili sta recitaciji: „Dona velike slovenske pesnike in pisatelje. Obležena v narodni noši J. Novak in A. Pergar sta lepo pozdravila domačo zemljo. Ob spremljevanju stare slovenske narodne koračnice „Mladi vojaki“ je četa najmanjših vojakov s puškami in kapami pozdravila svoje sbrate in sestre v zasužnjeni domovini. Nadvse ljubeč pa je bil nastop malih muzikantov pod spretno taktirko mladega dirigenta M. Skubica. Po sprejemu ni bilo konca pozdravljanja. Celo mali Pavlek Novak in Marijan Eiletz nista hotela ostati med zadnjimi in sta prihitela k sprejemu s piščkom v naročju. Spomnila sta se tudi vseh sirot, ki so ostale zaradi grozot brezbožnega komunizma brez očeta, brata in sestre. Premalo je bilo časa, zato so si ogledali doma le najvažnejše kraje, ker blizu je že bil dan slovesa. Mala deklica V. Betran in M. Šeme sta se še od „Sončka“ in „Lunice“ prisrčno poslovila. Ne bi bilo prav, ko bi šli kar mimo mnogih znamenj ob poti, ki so živa priča vernega slovenskega naroda. Kar pri enem smo se ustavili, zbrali okrog znamenja in skupno zmolili „Večerno molitev (Gregor Mali) proseč Marijo Kraljico Slovencev, da reši še vedno zasužnjeno Slovenijo. Od daleč se je slišalo pritrkavanje zvonov, sirena ladje je že vabila in klicala potnike na krov. Stisnilo nas je pri srcu in marsikatera solza je spolzela po licu, ko se je Mar-

Beseda materina! O, kolika blagodat človeku od Boga!

Ivan Pregelj

V NEDELJO, 15. OKT., V SLOMŠKOVEM DOMU**PRAZNIK SLOVENSKE BESEDE**

Marijan Marolt

Znamenja

so Slovenci vedno radi postavljali. Niso to popoln slovenski izum in se ne nahajajo samo na Slovenskem. So pa nekatere dežele brez znamenj. Tako jih skoraj ni v Italiji in so tudi na slovenski meji z Italijo precej redka, a mnogo jih je, postavim, na Francoskem in nemškem ozemlju v Avstriji. Tudi naše alpsko ozemlje je polno znamenj, a ne samo alpsko ozemlje, ampak tudi zlasti obmejno ozemlje proti panonski nižini, a več na severnem delu tega ozemlja (okolica Ptuj, Radgone) kot na južnem (Bela krajina).

Znamenj imamo več vrst. Nekako najstarejša znamenja, vsaj ohranjena, so bila tista, ki so nosila večno luč za rajne, pokopane na pokopališču, na katerem so stala. Če je bil križ ali kamen na grobu spomenik enemu mrtvecu ali sorodstvu mrtvecev, potem je bilo znamenje z lučjo nekakšen spomenik vsem na tistem pokopališču počivajočim rajnim. A poleg takšnih znamenj večne luči so že v srednjem veku postavljali znamenja drugod, postavim, kjer je bila dobra pitna voda. A redno so vsa znamenja vsebinsko zvezana z verstvom. Če ni bil že sam obstoj znamenja verski dej (prižig večne luči), so pa vsebovala verske like kot križanje, Mater božjo, svetnike.

Veliko je število tako zvanih kužnih znamenj, po večini iz 16. in 17. stoletja. Na kugi umrlih dostikrat niso

Znamenje v spomin pokojnemu Boju Petričku na kraju avtomobilske nesreče pri mestu Pellegrini.

pokopavali na pokopališču, ampak izven selišč, kje v prosti naravi. Postavili so tam znamenje, spomenik nesrečnemu, pa obenem prošnji znak Bogu, da

bi okolico in kraj v bodoče obvaroval nesrečne bolezni. Včasih so na znamenje vklesali tudi ime kužnega mrliča, po večini so pa ta kužna znamenja brez imen, ker je bilo tam pokopanih več mrtvecev. Katero izmed takšnih znamenj je pa dobilo ime „kužno“ šele pozneje, ko se ljudje pravega povoda postavitve znamenja že niso več spominjali.

Na splošno vsaj za starejša znamenja lahko trdimo, da so bila največkrat spomeniki nekega tragičnega dogodka in bogoslužna dejanja prošnje k Bogu za odvrnitev bodočih podobnih nesreč.

Precej jih je tudi na razpotjih, kjer npr. opominjamo romarje, da se je treba odločiti od glavne poti, če hočejo hitro priti do cilja. Drugod spet so postavljali znamenja na križiščih treh, štirih poti; postavljali so jih pač ljudje, ki so se na teh križiščih pogosto shajali ali razhajali; pobožni liki v teh znamenjih naj bi pač izprosil srečno pot.

V novejšem času so začeli postavljati kot znamenja kapelice, dostikrat kot stalna mesta oltarjev za procesijo sv. Rešnjega Telesa, zlasti od 18. stoletja naprej. Druge kapelice so imele npr. namen izprostiti božje varstvo ljudem, ki prihajajo v kraj in podobno. V še poznejšem času so pritrjevali na stene ali drevesa slikane table tam, kjer se je izvršila nesreča, zlasti furman-

ska, z upodobitvijo nesreče. Kot nekoč pri kužnih znamenjih naj bi tudi ta spominjala na dogodek s prošnjo Bogu, da bi podobne nezgode v bodoče odvrčal od ljudi.

Po prvi svetovni vojni so postavili dosti znamenj — imenovali so jih spomenike — padlim iz dotične fare; tudi ta so imela predvsem nabožno snov. Šele v prav zadnjem času postavljajo sedanji oblastniki v Sloveniji takšne spomenike brez nakazovanja verske ideje partizanskim borcem v spomin. A to že niso več prava slovenska znamenja.

Umetnostno so bila slovenska znamenja skromne arhitekture s prvotno povsem kiparskim okrasom. Šele v novem veku so kiparski okras deloma nadomestili s slikarskim. Deloma so to izdelki odličnih deloma pa ljudskih umetnikov.

V Argentini takšnih, slovenskim podobnih znamenj skoraj ni, kot tukaj tudi ne srečavamo drugih slovenskih značilnosti, kot vodnih žag in mlinov ali celo kozolcev.

So po Slovenci v tej deželi že postavili nekaj znamenj, tako škofu dr. Rožmanu v Bariločah in prav v zadnjem času tragično ponesrečenemu Boju Petričku pri Pellegrinju, pa menda še nekaj drugih. So to pietetna dejanja do rajnih, obenem opozorila mimoidočim, naj malo pomolijo za pokoj njihovih duš.

Vsak teden ena

NA POT

Dr. Alojzij Gradnik

15 Tvoja noga naj prezira vselej smer in črto tira. To je pot samo za stroje. Nič ne boj se druge hoje: s soncem, z vetrovom in z oblaki dalje vodijo koraki, samo z njim se vsevidij višje dvigal bo tvoj cilj.

ko Skubic v deklamaciji „Ločitev“ (Zupancić) poslavljaj od slovenske zemlje. Še kratek „Spomin“ (Mimi Vesel) in zaključilo se je otroško praznovanje.

Za to doživetje predvsem hvala ge. Holosanovi, ki je bila njena zamisel in izvedba s pomočjo g. Francita Holosana, Miki Lazarja, g. Pintarja, g. Frančka Breznikarja, g. Zupana in g. Šemeta, ki je pripravil otrokom z darovanjem svinčnikov (birome) prijetno presenečenje. — r — s

PO ŠPORTNEM SVETU

Ljubljanska Olimpija je v jugoslovanskem nogometnem prvenstvu dosegla že dve senzacionalni zmagi. Po porazu v prvem kolu z Reko s 3:1 je premagala Vojvodino v Novem Sadu z 2:1, v Splitu Hajduka z enakim rezultatom. Doma pa je igrala neodločeno z Rdečo zvezdo 0:0. Maribor pa je začel nekoliko slabše. Zmagal je v tekmi s Proleterjem, izgubil v Zagrebu proti Zagrebu kar s 5:1, neodločeno pa je igral 2:2 s Partizanom doma in Vardarjem v Skopju.

OBVESTILA**Sobota, 30. septembra:**

V Slomškovem domu ob 20 veseligr Zenin iz Amerike.

Slovenski dom, Carapachay ob 19 Jalnova Srenja v uprizoritvi Carapachayskega odra.

Nedelja, 1. oktobra:

V Slovenskem domu v San Martinu peta velika tombola.

V Slomškovem domu po maši nadaljevanje razgovora o papeški okrožnici; ob 20 ponovitev veseligr Zenin iz Amerike.

V Slovenski hiši po mladinski maši sestanek članic SDO in članov SFZ s predavanjem g. dr. Franca Berganta o Sveti deželi.

Na Pristavi v Castelarju ob 17 predavanje g. dr. Franca Berganta s skioptičnimi slikami iz Svete dežele.

Sobota, 7. oktobra:

V Slomškovem domu ob 18 materska proslava.

V Slovenski hiši ob 19 X. kulturni večer. V okviru teološkega odseka bo predaval g. dr. Al. Starc o „Poklicanosti vseh k svetosti v Cerkvi“.

Na Pristavi v Castelarju ob 18 sestanek SFZ.

Nedelja, 8. oktobra:

Slovenski dom, Carapachay: Pono-vitev igre Jalen: Srenja ob 18.

Četrtek, 12. oktobra:

V Slovenski vasi zaključek nogometnega turnirja in lahkoatletski turnir za mladce in naraščajnike. Začetek ob 9. Hrano naj prinese vsak s seboj.

Na Pristavi v Castelarju pomladanski dan mladenk in naraščajnic. Pričetek ob 10. Hrano prinesite s seboj, za pijačo bo poskrbljeno.

Izlet SKAD-a v San Miguel. Zbirališče v Liniersu pod mostom ob 8.30.

Sobota, 14. oktobra:

V Slomškovem domu ob 20 otvoritev razstave slovenskega izseljenkega tiska. Razstava bo odprta tudi naslednji dan.

V Slovenski hiši pripravlja SKAD ob 19 debato o problematiki slovenske mladine v Argentini.

Nedelja, 15. oktobra:

Praznik slovenske besede. Celodnevna prireditve ob obletnici Slomškovega doma. Pričetek slavnosti ob 11 dopoldne. Popoldanski program se bo začel ob štirih.

Slovenski dom v Carapachayu: celodnevni pomladanski piknik.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Šesta počitniška kolonija. Zedinjena Slovenija bo tudi letos pripravila otroško kolonijo v kordobskih hribih. Pri-glase se lahko otroci le od 7. do 12. leta starosti. Odhod iz Bs. Airesa bo 26. ali 27. decembra zvečer, povratek pa 11. ali 12. januarja zjutraj, kakor bo odločila železniška uprava. Dnevna oskrba bo 450 pesov. Celotno letovanje z vožnjo in drugimi stroški bo stalo 10.000 pesov. Prijave se sprejemajo v društveni pisarni ZS do vključno 24. oktobra (v nedeljo po sv. maši in vsak dan razen torka od 17—19), ker je treba prošnjo za poseben voz in vozne listke vložiti vsaj dva meseca poprej. K prijavi je treba priložiti 3.000 pesov, sicer prijavnica ni veljavna. Kolonijo bo spet vodila ga. Olga Omahna, ki ji bodo pomagali: učiteljici gdni. Anica Šemrov in Majda Tomažin, gdč. Anica Mehle in g. Pavle Fajdiga.

SLOV. SREDNJEŠOLSKI TEČAJ
RAVNATELJA M. BAJUKA SPOROČA

V soboto, dne 21. oktobra, popoldne bodo naši dijaki v Slovenski hiši imeli praznovanje slovenskega narodnega praznika. Misli ob njem bo podal g. Zorko Simičič.

V nedeljo, 22. oktobra, bodo imele dijakinje in dijaki III. in IV. letnika razgovor z dr. L. Bercetom, in sicer dijakinje ob 10.30, dijaki pa ob 11. Po razgovoru bodo imele dijakinje še pomenek z go. A. Kraljevo.

V nedeljo, 12. novembra, bo celodnevni izlet staršev in dijakov srednješolskih tečajev v Colegio Maximo v San Miguel. Podrobnosti bomo še sporočili.

Dr. FRANC KNAVS
ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Uradne ure od 17—20
Na telefonu tudi dopoldne (10—12)

Luján, Francia 952
T. E. 735 ali 516

V petek in soboto od 9—18

NAŠ DOM SAN JUSTO

vabi vse rojake v soboto 30. sept. ob 20,30 na zanimivo predavanje z lepimi skioptičnimi slikami č. g. dr. Franceta Berganta, ki prihaja med nas iz Jeruzalema kot živa priča zadnjih dogodkov med Arabci in Izraelci. Govoril nam bo še o vseh deželah Bližnjega vzhoda in Srednje Evrope.

Vsi vljudno vabljeni!

PAKETE, KAKOR TUDI DENAR
ZA BOŽIČ

najbolje in najceneje pošilja
JADRAN PAK

Calle Monte 2049, višina Rivadavia
6400 (omnibus 132 in 223 do Carabobo 700)

Uradne ure: dnevno od 15—19, ob sobotah od 10 do 12.

Pismena naročila kakor tudi giro na Zdenka Kalečak, Casilla Correo Central 340, Buenos Aires
Vse pošiljke so zavarovane

DRAMATSKI ODSEK V
CARAPACHAYU

bo vprizoril 30. septembra ob 19.
Jalnovo igro

S R E N J A

Ponovitev te igre bo v nedeljo,
8. oktobra ob 17.

Režija: Albin Petelin
Scenerija: Jože Korošec

CERKVENI OGLASNIK

Igralce Ciudadelskega odra obveščamo, da bo v nedeljo 1. okt. ob 11 v Ateneo Don Bosco sv. maša za rajna člana Cirila Skebeta in Toneta Finka.

Za boljšo postrežbo naših vedno številnejših strank, so od 1. septembra 1967 dalje uradne ure sledeče:

**ob torkih, četrtekih
in sobotah
od 16 do 20**

SLOVENSKA HRANILNICA

Bm. Mitre 97 Ramos Mejia
T. E. 658-6574

Po sv. maši žalna komemoracija. Vabljeni igralci in prijatelji obeh!

SLOMSKOV DOM

V soboto, 30. septembra, ob 20,
v nedeljo, 1. oktobra, ob 18,30

ŽENIN IZ AMERIKE

VESELOIGRA V TREH
DEJANJIH

Vstopnice na razpolago pol ure
pred pričetkom predstave.

Lepo vabljeni

PRISPEVAJTE V TISKOVNI
SKLAD SVOB. SLOVENIJE!

JAVNI NOTAR

**Francisco Raúl
Cascante**

Escritano Público
Pta. baja, of. 2

Cangallo 1642 Buenos Aires
T. E. 35-3327

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

CORREO
ARGENTINO
Central BFRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 910.387

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1967: za Argentino \$ 1.900.— Pri pošiljanju po pošti doplačilo \$ 100.— Za ZDA in Kanado: 12 dolarjev za pošiljanje z letalsko pošto, in 9 dolarjev za pošiljanje z navadno pošto.
"Galerías Gráficas Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

V globoki žalosti sporočamo prijateljem in znancem, da je dne 19. septembra 1967 umrl v starosti 76 let naš ljubeči mož, skrbni oče in stari oče, gospod

Zdravko Fale

K zadnjemu počitku smo ga spremili dne 21. septembra 1967 na pokopališče v Kranju.

Žalujoči:

žena Ana roj. Vait v domovini,
sin Mirko, duhovnik v Caracasu, Venezuela, in
Zdravko, Anica in Bogo, sinova in hči z družinami

Buenos Aires, Caracas, Kranj, 23. septembra 1967.

Vsem prijateljem, znancem in rojakom sporočamo, da so dne 11. septembra 1967 položili k zadnjemu počitku našo mamo, babico in prababico

Frančiško Osojnik, roj. Potočnik

ki je dne 9. t. m. zatisnila svoje blage oči v 80. letu starosti.
Poplačaj Ti, Gospod, neskončna Dobrota, vsa neštivilna dobra dela z večnim veseljem!
Toplo jo priporočamo v molitev.

Maksimilijan, Filip, Alojzij, Pavla Pothovnik,
Lenčka Havle, Ivanka Krof in Micka Canjkar,
sinovi in hčere z družinami ter ostalo sorodstvo.

San Justo, Ravne na Koroškem, Maribor, Prevalje, Št. Danijel, Koprivna, Dobrla ves, Graz.

Z globoko žalostjo v srečju sporočamo, da nas je v domovini za vedno zapustil dne 30. avgusta, v 80 letu starosti, naš nepozabni, ljubljani papa, dedek, tast in stric

August Iglič

Žalujoči:

sinova Božo in Duško, snahi Martinka roj. Mali
in Nika roj. Adamič, vnuki Maja, Sandra Peter
in Irenca.

Ljubljana, Vevče, Esquel,
19. septembra 1967.

Vsem prijateljem in znancem sporočamo žalostno novico, da nas je v domovini dne 9. septembra za vedno zapustil naš ljubi oče, tast in stari oče

Maks Sever,

bivši veletrgovec in posestnik

K zadnjemu počitku so ga spremili v Ljubljani.
Naj počiva v miru!

Žalujoči:

hčerka Zarka por. Adamič z možem Ivom
in hčerko Katro.

Slovenski javnosti sporočamo, da je dne 15. septembra 1967 umrl v Buenos Airesu naš sodelavec, gospod

Ciril Skebe

Njegovo truplo smo položili k zadnjemu počitku dne 21. septembra ob 15.30 na pokopališču Flores v Buenos Airesu.

Odločnega borca za svobodo našega naroda, velikega idealista in trpina bomo ohranili v trajnem hvaležnem spominu.

Svobodna Slovenija

TOMBOLA V SAN MARTINU

V NEDELJO, DNE 1. OKTOBRA 1967, OB 15.30

40 tombol — prva je moderna zakonska spalnica — 100 činkvinov

Ob vsakem vremenu

Po tomboli ljudska veselica — igra Planika

8. 10. 1967 XI. OBLETNICA Našega doma v San Justu

Janez Jalen

Trop brez zvoncev

Povest

„Tudi ta drznost je bila vredna tega denarja,“ je potrdil Radovljčan. Pa je bilo vsem prav. Najbolj Martinču. Norčeval se je, da bi najrajši ves dan metal gade v vodo in spuščal goldinarje za srajco, če bi kje mogel dobiti takega osla, ki bi mu jih dajal.

Vesele volje so se razšili. Klemen je na mostu še nekoliko postal in si ogledoval lepoto jezera, drugim trem se je pa mudilo v Spodnjo dolino. Martinč se je ponudil, da nese Kranbergerjevo sabljo. Pa mu stražmojster ni dovolil. Bi utegnili ljudje misliti, da je spet zašel v kakšen precep. Rajši jo je nosil kar sam.

Peter in Korenc sta se v krčmi komaj dobro ustavila, Znojevemu Martinču se pa nikamor ni mudilo. Imel je goldinar v žepu.

Na Bistrici je že davno odzvonilo poldan. V gostilni pri mostu sta Hribarjev Peter in Vencelj Hrubečka postajala nestrpna, ko zakupnika lova od nikoder ni bilo. Ne skrbelo bi ju tako zelo, da ni gospod brzojavil z Bleda, da se je že odpeljal z Bleda in da naj pripravijo kosilo za dva. Kdó bi še utegnili biti, sta skušala uganiti, pa se nista mogla nič pravega domisliti. Morebiti pride profesor Novak. Pa komaj še včeraj je pisal Vencelju in se na-

znanil šele za poletje. Sedaj da ga šola zadržuje. Včasih sta kar oba hkrati stopila gledat in poslušat na prag, kdaj pridrdra kočija.

Krčmarica je postajala nejevoljna. Da bo jedilo že vse postano, se je jezila. Potem se pa gospoda pritožuje, čeprav je sama kriva.

In so ugibali in ugibali. Da se je kolo strlo, je menil Vencelj. Morebiti so se konji splašili in so se prevrnili, je huje sodil Peter. Krčmarica se je pa bala, da se je ljudem kaj naredilo. Zagovorili so se, na mostu čez Bistrico so pa zaropotala mostnice. Kočija je vozila že na dvor. Ko je obstala pred hišo, bi bila Vencelj in Peter skoraj pozabila pozdraviti gospoda. Iz kočije je stopila še — Tkalčeva Jerca. Ni bila zagorela v obraz kakor druga leta ob tem času. In nekako bolj gosposko se je obnašala. Zadrege pa le ni mogla skriti; zardela je kakor pirh.

Prvi je prišel od sape Vencelj. Ponudil brhkemu deklju roko: „O, Jerček! Si se je vrnila.“

Tkalčeva je mirno priznala: „Nisem mogla več vzdržati med zidovjem, gospod Vencelj. Preveč mi je postalo dolgčas po planinah.“

„Bog te sprimi, Jerca!“ Peter in Jerca sta si segla v roko.

67

„Se boste pa pri mizi dogovorili. Se imate marsikaj, kakor mi je gospodična med potjo zaupala. Midva sva lačna.“

Gospodu ni mogel nihče ugovarjati. Le Peter se je nekaj muhal in začel razkladati prtljago. Gospodar pa je pregledal njegovo namero, da bi se rad izmaknil, zato mu je velel, naj se po opravljenem delu takoj oglasi pri njem, da se domenita glede lova.

Hribarjev Peter v svojem življenju še ni nobenega previsa v gorah tako težko preplezal, kakor je tokrat stopil čez ravni prag posebne sobe v gostilni Pri mostu.

Pozno popoldne je lovec v čolnu vozil gospoda v Ukanc. Le s težavo je veslal. Veter je vzdigoval na jezeru valove, s kakršnimi se Peter še nikdar ni boril.

Trmoglava vztrajnost

Trave v Ukancu so odevetele. Z zgodnjih se je že osipalo seme. Marsikateri rovt bi bil že pospravljen, da ni dela zadrževalo vreme. Namesto senoskov in grabljic je še vedno nemoteno tekala srnjad po senožehtih.

V previsih nad Savico sta se čimdalje glasneje oglašala mlada orla. Prihajala sta že iz gnezda na rob votline, pogledovala podse v globoki prepad razteglovala odrasčajoče peruti, vzletele pa si še nista upala. Hribarjev Peter se je že bal, da se mu prej spljeta, preden bo mogel priti krilatim roparjem do živega.

Po nedelji se je razvedrilo in Ukanc je oživel. Pesmi so se razlegale okrog stanov, od strmih sten pa so odmevati

veseli vriski. Srnjak se je umaknil na poseke v goščavah. Visoko pod nebom je tu pa tam zakrožil orel. Seniki so se pričeli polniti z dišečim, pravkar posušenim senom.

Spet je vžšlo sonce izza roba Jelovice in se dvigalo vedno više v jasno nebo. Kose so sikale v rosno travo in jo podirale. Grmova špelca je kuhala zajtrk. Pravkar je odmaknila na kovano verigo obešen kotliček iznad ognja, da bi ji mleko ne prekipelo. Pred stanom je oče kplepal koso. Čez prag pa je planil kakor v enem samem skoku naravnost do ognjišča Resa. Dekle se je psa ustrašila hkrati pa razveselila. Nadejala se je, da se vsak trenutek prikaže med vrati tudi Peter in ji vošči dobro jutro.

Zunaj so utihnil udarci kladiva ob babico. Oče je z nekom spregovoril in se z njim pozdravljal. Peter ni bil. Glas se je špelci zdel znan. Ni se mogla premagati. Odsla je pred duri, kakor da bi ji bilo zmanjkalo drv. Zagledala je profesorja Novaka, se začudila in brž pozabila na dozdeven opravke. Učeni profesor in nešolano bohinjsko dekle sta se pozdravljala kakor najboljša prijatelja, ki se že leta in leta nista videla. Grm ju je opazoval. Dobro se mu je zdelo. Kar ponosen je bil na dobro poznanstvo svoje hčere z veljavnim gosposkim človekom.

„Pa kar sami, gospod profesor?“ je bila radovedna špelca.

„Tudi Vencelj je prišel z mano, pa se je tamle pri Tkalčevi Jerci ustavil.“

Če sem prav videl, se stari panj vne-ma. Kaj pa ti praviš, špelca? Profesor je hudomušno pogledal iznad naočnikov.

„Nič.“ Špelci je bilo nerodno. Za hip se je nejevoljno zmrnila in narahlo zardela. Grm je spet pričel klepati koso. Profesor je pa hitel popravljati nepravdo besedo, ki mu je ušla.

„Seveda. Da se ne spomnim! Ti bi bi rada zvedela, kje hodi Hribarjev Peter.“

„Ne bo daleč, ko je Resa že pri meni.“ se je kakor pohvalila Grmova.

„To pot si se zmotila. Psa sva midva z Venceljom pripeljala.“

Špelca je vprašujoče pogledala prijaznega gospoda. Ni mogla verjeti, da Petra ne bo v Ukanc. Pa se je tako veselila.

Profesorju Novaku ni ušla senca žalosti, ki je spreletela špelčin obraz. Brž je potolažil dekle, da svojega fanta skoraj zagleda, a samo zdaleč. „Le kje se Vencelj obotavlja?“ se je zdajci domislil.

Nadgozdar Hrubečka je pravkar prihajal po stezi. Bil je dobre volje. V rokah je nosil dolg daljnogled in stajalo za podenj. Špelca se je z njim samo pozdravila in se brž opravičila, da mora iti pripravljat zajtrk. Po tistem se je jezila: „Ne bom ju spraševala, kam sta poslala Petra. Če nočeta sama povedati, naj pa vesta. Vencelj je tako malo prismojen, odkar za Tkalčevu nori. Kar naj. Samo nama s Petrom naj dasta mir.“

(Nadaljevanje prihodnjič)